

Nyelvtan órán.

Nos, gyermekek, ki tudja megmondani, hogy nevezük azt a mondatot, amelyben nemcsak a két főrész, hanem más részek is vannak? — Mellesleg mondta, a nővér egy kis magántanulóval tanulta a bővítőrészeket, s tévedésből kis tanítványaitól kérdezte, hogy mit is tanultak a múlt órán. A gyermekek persze nagyot néztek, egy sem tudott megfelelni. Végre sok példázgatás, segédkérdés után egyik eszes kis leány a homlokára üt, elégedetten mosolyogva körülnéz és fölmutat. — „Nos, Irén?” — „Azt a mondatot, melyben nemesak alany és állítmány van, hanem még más részek is vannak, *töltött mondatnak* nevezzük.” — A gyermekek egyszerre: „Kedves nővér, ezt még nem tanultuk!” — (Azt meghiszem!)

Levélszekerény.

Margit nővér. Érdeklődéssel vettem a hosszú közleményt. Bizony, mindenfelé nagyon elhanyagolt a falusi gyermekek oktatása, tapasztaljuk fiatal nővéreinken. Annál nagyobb buzgósággal kell emiatt eltelniök, hogy a gyermekkorban mulasztottakat a társulatban pótolhassák; hisz az, mint gondos édesanya, minden lehetőet elkövet e célból, s az alkalom és mód senkinél sem hiányzik. —

Ba nővér. A közönséges latin hiszekegyben úgy mondjuk: *mórtuus et sepültus, est nélkül*; tehát a 74. old. a helyes. A másik Credo-ban, a szentmisénél, van *est is*.

Anzelma nővér. Hálás köszönet a szíves sorokért és a kedves újévi ajándékért. Majd talán klisékre fordítjuk, ha alkalom kínálkozik. —

Többeknek. A fő, hogy ~~mind~~ előbb beküldjék a megadott címre: (Ferencrendiek házfőnöke) azok címeit, kik sajtórészvényeket jegyezni vagy terjeszteni óhajtanak.

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények

a magyarországi irgalmasnővérek
számára.

V. évfolyam. 1918. március. 3. szám.

Budapest.

Az irgalmasnővérek kiadása. I., Ménési-ut 27.

KEDVES KONYHANÖVÉREINKNEK!

Két igen ízletes és olcsón elkészíthető leves és két húspótló étel receptjét közöljük kedves nővéreinkkel; központi házukban kipróbáltuk, és igen jól bevált.

Hamis tejföl-leves 6-8 személyre. — Egy liter forró vízbe némi köménymagot teszünk, 1-2 deciliter tejet behabarunk 2-3 evőkanálnyi liszttel, és ezt folytonos kavarással mellett a forró vízbe öntjük. Kevés ecetet teszünk belé, s átszűrve, zöld petrezselymet adunk hozzá és jól felfőzzük az egészet. Pirított kenyérkockával tálaljuk.

Egyszerű kenyérleves. — Ehhez igen jól felhasználhatjuk a maradék kenyérdarabokat. Vékony szeletekre vágjuk a kenyeret, egy tálba tesszük, s másfél liter forró sós vizet öntünk rá. Azután befődjük. Vöröshangymát zsírban szép sárgára pirítunk, paprikát teszünk bele s a levesbe öntjük.

Káposzta kirántva, húspótló étel. — 1 kiló káposztát meggyalulunk, úgy, mint a tészta szoktuk készíteni, és zsírban — esetleg egy kis szalonnával — pároljuk. Kis vizet is öntünk rá, mint a párolásnál szokás. Ha megpühült, félre tesszük, hogy teljesen kihűljön. Ezalatt húsdarálóval felaprítunk kb. egy negyed kiló húsmaradékot, esetleg sonka, kolbász s egyéb — különben már fel nem található — maradékot, (annál jobb ízű, minél többfélével adunk hozzá); a kihűlt káposztához keverjük, adunk még hozzá 2-3 tojást s annyi morzsát, hogy pogácsa alakokat formálhassunk belőle. Liszttel panírozzuk és zsírban kisütjük. Az adott mennyiségből 20-25 pogácsa készíthető s így 10-12 személynek elég. Burgonya pürével tálalhatjuk.

Burgonyaszeletek, húspótló étel. — 1 kg burgonyát nyersen megreszelünk, 20 deka kolbász vagy húsmaradékot megdarálva, kevés borssal összekeverünk, a burgonyát hozzáadjuk s 2 tojást is; ha nagyon puha, morzsával vagy kis liszttel keverjük. Azután morzsával panírozzuk és zsírban kisütjük. Káposzta főzelékkel tálalva igen ízletes.

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek számára.

V. ÉVFOLYAM.

1918.

3. SZÁM.

TARTALOM: A varázsrózsa. — Az anya és leányai. — Útravaló a fiatal nővéreknek. — Jellemünk nevelése. III. — A mi uraink látogatása. — A háború tanulságai. — A munkásnő. — Piros rózsák szent Vince kertjéből. 3. Párizsi anyaházunk a forradalom kitörésekor. — Hittani tanfolyam. Isten 2. parancsa. III. — Pöldrajzi tanfolyam. A vágvölgyi lovagvárok.

A varázsrózsa.

Egy angol író néhány év előtt nagy könyvet írt a házasságokról. Ebben a könyvben közöl egy statisztikát is, melyben a házasságokat három csoportra osztja. Az első kategóriába azokat, akik külsőleg is, bensőleg is boldogtalanok; a második kategóriába azokat sorolja, akik külsőleg és bensőleg boldogoknak érzik magukat. Végre a harmadik kategóriába azokat sorolja, akik külsőleg ugyan boldogoknak látszanak, de bensőleg boldogtalanok. — Ez utolsók száma volt a legnagyobb, a külsőleg és bensőleg is boldog házasságoknak a száma pedig csak tizenhét százalék volt.

Ha valakinek eszébe jutna hasonló statisztikát összeállítani szent Vince leányairól, hogyan nézne ki ez a statisztika? Annyi bizonyos, hogy míg a házasságok közül évenként 20-30 ezernek válópöre fekszik a magyar törvényszékek asztalán; addig a magyar irgalmasnővérek tartományában ritka az a nővér, aki március

25.-én nem venné fel magára újonnan az Úr igáját, és nem fogadná újonnan a szegénységet, szűztisztaságot, engedelmességet és a szegények gondozását. Pedig az irgalmasnővérek fogadalmi minden év március 25.-e éjfelén maguktól oldódnak fel, míg ellenben a házásoknál akármilyen emberi törvények dacára is érvényben maradnak Krisztus Urunk e szavai: „Amit Isten összekötött, azt ember el ne vállassza.“ (Máté 19, 6.)

Mi ennek az oka? Hogyan magyarázható ez? — kérdezték a romlott spanyol királyi udvar hölgyei, sőt a király maga is, amikor látták, hogy Faber és Aroaz atyák az egész királyi udvar erkölestelensége mellett is oly visszavonult, tiszta, jámbor életet éltek. „Hát tudják meg, — felelé a tréfára mindig kész Kanusz Menyhért — ezek a misszióspapok varázsfüvet viselnek szívükön és ez magyaráz mindent!“ —

Ugyanezt felelhetnék, de nem tréfa, hanem tiszta igazság gyanánt azoknak, akik kérdezik: honnan van az, hogy szent Vince leányai ugyanaznap, mikor megszűnnek fogadalmaik, a szentmise alatt jószántukból, hősiességgel visszakérik e jegyesi bilincseket, melyek maguktól hullottak a földre. Ezek a szűzek varázsrózsát viselnek szívükön, melynek öt illatos levele van.

A rózsza első illatos levele az irgalmasnővérnek azon *örömteljes öntudata*, hogy szent hivatásában Isten akaratát teljesíti, akár oly szegények között van, kik hálások, mint a báránycák, vagy olyanok között, kik ravaszok, mint a rókák.

Az irgalmasnővér szíve varázsrózsájának második illatos levele az az *erős meggyőződés*, hogy, míg szent hivatása szerint él, azon az úton halad, mely az ég felé vezet, mert ezen az úton jártak Jézus, Mária és a

szentek is. Így például, mikor boldog Perboyre Gábort figyelmessé tették, hogy az előtte lévő út jobbra az ő hazájába, édes szüleihez vezet, elszántan válaszolta: „Ez nem az az út, mely az égbe vezet. Aki a mennyországba akar jutni, annak áldozatot kell hoznia.“ — A szeretet leányának útja a szent hivatásban szintén az áldozat útja.

A varázsrózsza harmadik, illatos levele az a *tántoríthatatlan bizalom*, hogy, mint szent Vince leánya, Isten segítségével képes lesz legyőzni mindazon nehézségeket és kereszteseket, melyekkel szent hivatása útján találkozik. Honnan van ez a bizalma? Onnan, mert a hit szelleme következtében erős a meggyőződése, hogy Isten maga az, aki e szenvedéseket küldi vagy megengedi, hogy Isten e szenvedések tanuja és számon tartja őket, hogy Isten e szenvedéseket megjutalmazza és örömmre változtatja.

Szent Vince leányának negyedik illatos rózsalevele az *siker biztossága*. Őt magát sohasem érheti a sikertelenség sívársága. Isten nem azt nézi, hogy munkái és fáradozása milyen gyümölcsöt hoznak, hanem azt, hogy szent hivatása teendőit a legjobb ismeret és lelkiismeret szerint végzi-e, vagy sem? Szent Bernát is ezt köti az Istennek szentelt lelkek szívére, amikor mondja: „Tedd meg, ami kötelességed. Isten bizonyára sikerrel koronázza, ahol jönnek látja, ahol pedig nem ad sikert fáradozásaidnak, ott sem vész el semmi sem számodra, mert a Bölcsesség szavai szerint: „Az igazak munkáinak megadta jutalmát.“

Az irgalmasnővér szíve csodálatos rózsájának ötödik illatos levele a *közeli kilátás az örök jutalomra*.

Midőn Hannibal meg akarta hódítani Itáliát, így bátorította katonáit a magas alpesi hegyek megmászása közben: „Bátorság és kitartás, fiaim! Ott a hegyek

mögött van a csodálatos ország. Itália!“ Ezzel bátorította az eucharisztikus Jézus is minden szent áldozásnál a szeretet leányát: „Bátorság és kitartás a szép, de áldozatteljes hivatásban, leányom; ott a halál mögött van a csodálatos jutalom, amelyet soha hajlandó szem nem látott, fül nem hallott és emberi szív nem érzi!“

Ez a szeretet leányának ötlevelű varázsrózsája, melyet az Isten keze ültetett szívébe zsenge korában, amikor a szent hivatás kegyelmét adta, Jézus keze tisztogatta azóta a bűnbánat szentségében, és öntözte meg szent vérével mindennap, a szentáldozásban.

A hivatásban elégedetten élni, *nagy művészet.*

A hivatásban elégedettnak látszani, *hiú büvészet.*

A hivatásban elégedettnak lenni, *nagy szerencse.*

A hivatásban elégedettnak maradni, *emberét keresse!*

Az anya és leánya.

5. Az angersi nővérekhez.

1644, július 26.-án.

Úgy látszik, panaszok jutottak a jó anya füléhez. Halljuk csak, milyen gyöngéd szemrehányásokkal illeti szeretett leányait.

Szeretett nővéreim!

Már nem tudom tovább titkolni önök előtt a fájdalmat, melyet a hír okozott szívemnek, hogy nem olyanok, amilyennek lenniök kellene. Hogyan, szegény nővéreim! Engedik, hogy az ellenség fölülkerekedjék? Hol van a buzgóság, mely eleinte lelkesítette önöket, mikor az angersi házat átvettük? Hol van a szellem, mely oly mély nagybecsüléssel töltötte el igazgató

uraik iránt, hogy rendeleteiket törvénynek tekintessék és sohasem mulasztották el azokat illő tisztelettel és szeretettel követni? Nem igazságtalanság-e, ha kifogásolnivalót találnak tanácsaikban és intézkedéseikben? Ezt úgy egyházi, mint világi elöljáróikra vonatkozólag mondom. — Hol van a szelídség, a szeretet, melyet oly féltve kellene őrizniök drága uraink, a szegény betegek iránt? Bizony, ha csak kicsit is megfeledkezünk a gondolatról, hogy ők Jézus Krisztus tagjai, e szép erények csalhatatlanul megfogyatkoznak bennünk.

Lehetséges volna, hogy a teremtményekhez való ragaszkodás hivatásunk drága kincsének elvesztésével fenyegeti önöket? Jól vigyázzanak, kedves nővéreim, ez a veszedelem nagyon káros, mert a hiúság egészen észrevétlenül rejtőzhetik e szegényes ruha és silány fejviselet alatt; ha az ember nem vigyáz, a tisztaság és csinosság ürügye alatt nagy hibákat követhetünk el e tekintetben. Nem akarnám hinni, szeretett nővéreim, hogy csak egy is van köztük, aki helyt adna gondolatoknak a szent hivatás ellen, vagy, hogy szívesen beszélgetnének olyan személyekkel, akik árthatnának szeretetük tisztaságának, ama szeretetnek, mellyel Istennek tartoznak, ki féltékeny a szolgálatába meghívott lelkekre! Ha valamelyikök csak kis hajlamot is érezne magában e szenvedélyre, ó drága nővéreim, ne tűrjék meg ezt a viperát keblükben, hanem fedjék föl szívük gondolatát az igazgató úrnak, kit Isten De Vaux abbé úr által adott önöknek. Isten majd megadja az elégtételt és segítséget, amelyre e tekintetben szükségük van:

Újuljanak meg tehát első buzgóságukban, kedves nővéreim, és gerjedjenek őszinte vágyra, hogy Istennek tessenek. Gondolják meg, hogy Gondviselés által ő vezette önöket oda, ahol vannak, és ő egyesítette önö-

ket egy családba, hogy egymást tökéletességre segítsék. De hogy ez isteni szándékának megfeleljenek, — amittől üdvünk függ — szükséges, hogy nagy egyetértésben éljenek, egymást elviseljék, vagyis ne ellenkezzenek, ha hibájukra vagy kötelességeikre figyelmeztetve lesznek. És ha valamelyikükön hibát látnak, mentse ki. Istenem! kedves nővéreim, milyen szép és méltányos dolog ez, hiszen mi is milyen sokszor követünk el ugyanolyan hibákat, és milyen jól esik, ha minket is kimentenek. Ha tehát nővérünk élénk, kicsit bosszús, túl gyors vagy túl lassú, mit akarnak tőle? Ez már az ő természete. És bár sokszor igyekeznek legyőzni magát, mégsem tudja megakadályozni, hogy hajlamai sokszor napfényre ne kerüljenek. És egy nővérnek, ki úgy tartozik őt szeretni, mint önmagát, szabad-e emiatt rá haragudnia, vele gorombáskodni, csunyan ránézni?! Ó, nővéreim, őrizzétek tőle, és pedig annyira, hogy ne is mutassuk, hogy észrevehetünk valamit nővérünkön, még kevésbé támadjanak rá, megdölvén, hogy nemsokára önökön lesz a sor, hogy rászorulnak az ő elnézésére. És ez lesz az, kedves nővéreim, amivel majd kiérdemlik, hogy a szeretet igazi leányai legyenek, mert a szeretet ismertetőjele a lélekben a többi erény mellett az, hogy mindent elviseli.

Beesüljenek nagyra mindent, amit Isten eljárójuk által mond önöknek, bárki legyen is az, most a vagy máskor. És ha az engedelmesség megváltoztatja (kicséréli) eljárójukat, nem szabad arra gondolniok, hogy milyen volt az előbbinek bánásmódja, hanem vessék alá magukat annak, aki most eljárójuk, kivéve, ha olyasmit kívánna önöktől, ami szabályaink ellen volna; de remélem, hogy, ha hívek maradunk Istenhez, ez sohasem fog megtörténni.

Két nővérünk, Daras Mária és Borbála, hála Istennek jó egészségben megérkezett hat heti útjából, a

családokhoz kiadott talált gyermekek látogatásából. Adjanak hálát Istennek a kegyelmekért, melyeket jósága az ő személyükben adott nekünk.

Nem tudom, hol van De Vaux abbé úr; Turgis nővérem, kérem, legyen szíves, adjon valami kis hírt róla és üdvözölje nagyon alázatosan az én nevemben, ha esetleg Angersban volna. Említsen meg, kérem, Ratier úrnál és a többiekénél, akiket ismer, nagyon alázatosan, nemkülönben a hölgyeknél is.

Megfeszített Jézusunk szeretetében vagyok mindnyájuknak, stb.

Útravaló a fiatal nővéreknek.

Mikor az előrelátó, aggódó édesanya egyetlen, féltett gyermekét anyai védőszárnyai alól kibocsátja az élet működési terére, hogy ott tudást, ügyességet s érdemeket szerezzék magának, biztosítsa ideit s örök boldogságát, akkor a szerető anyai szív ellátja gyermekét útravalóval, messzeható tanácsaival, hogy azok hűséges megtartása mellett biztosan elérje célját. Ilyképen gyűjti most maga köré a Központi Lap is azokat a fiatal nővéreket, akik most, vagy nem régen kerültek ki a szeminárium védőbástyái mögül szent hivatásunk munkás életébe, ahol sok esetben, különösen a kórházakban, előre nem sejtett veszélyekkel, csábító kísértésekkel találkoznak a tapasztalatlan ifjú lelkek.

A Központi Lap tehát ezen jóakarátú, de gyámoltalan kis nővéreknek örömmel áll szolgálatára és szeretettel ajánlja fel nekik támogatását és tanácsait, hogy ezek segítségével ők is elérjék a célt, melyet a szemináriumban maguk elé tűztek. Ez a cél nem más, mint

a szeminárium szellemének megőrzése, szent hivatásunk erényeinek gyakorlása nyomán az *átalakulás* azzá, amivé lenniök kell és lehetnek is a jó Isten kegyelmével: Szent Vince igazi gyermekei és az édes Jézus méltó arái.

Jöjjetek, csoportosuljatok körém, kedves fiatal nővéreim, és mint a jó gyermek, ki hisz szerető édes anyjának és bízik érett tapasztalataiban, fogadjátok és kövessétek ti is szerény, de jóakaró útbaigazításaimat, melyeket *útravaló* gyanánt nyújtok ma nektek. — Legyetek meggyőződve, nem fogjátok megbánni, ha követitek tanácsaimat s ha az életben talán nem, egykor a szép mennyországban bizonyára hálásak lesztek érte.

De mert ismerem híveimet, akikhez szólni akarok és jól tudom, hogy nem értitek a magashangú beszédet, — hiszen csak most kerültetek ki drága szent hivatásunk bölesőjéből, ahol a lelkiéletnek csupán első dadogását, az ABC-t tanultátok meg, azért, hogy megértsük egymást, jöjjetek velem egy kis lelki sétára. A tapasztalás bizonyítja, hogy az, amit látunk, sokkal mélyebb és állandóbb benyomást gyakorol reánk, mint az, ami csupán fülünkön át jut a lélekbe.

Jöjjetek tehát velem és térjünk be egy szép virágos kertbe, ahol minden virág a maga helyén, jó földben szépen nő és fejlődik. Kecses alkatával és gyönyörű színpompájával minden egyes virágszál dicsőíti Urát, Teremtőjét, ki neki létet adott s oly széppé tette. Mily gyönyörű az ily gondozott, virágos kert! Mindenki örömmel időzik benne. De a virágok nemcsak a jó Istent dicsérik, hanem üde szépségükkel, kellemes illatukkal az emberek figyelmét is magukra vonják, úgy, hogy mindenki rájuk tekint, szereti őket. Ki ne szeretné a virágot?! A legtöbben azonban beérik azzal,

hogy gyönyörködnek a virágokban, pedig igen sokat tanulhatnának is tőlük. Mi is tanulni akarunk most a virágoktól. Nincs is teremtet dolog a természetben, melynek oktatóbb, beszédesebb nyelvet adott volna a jó Isten, mint a virágoknak. Valóságos szónokok ők a jó Isten templomában, a szép természetben.

Ugyan nem éppen az a céloom most, hogy mindent elmondjak, amit a virágoktól tanulhatnánk, hiszen azzal egész könyv megtelnék, hanem csak néhány hasonlóságra hívom fel figyelmüket, mely a nővérek és a virágok közt fennáll. Hadd vonják le a hasonlatból a tanulságot, és hadd vigyék magukkal üdvös lecke gyanánt a kertből ki az életbe, abba, a munkakörbe, amelyben a jó Isten kegyelmével működnek.

Mit tanulhatunk tehát elsősorban a virágoktól, ebben a szépen elrendezett kertben? Mindenekelőtt eszünkbe juttatják, hogy a mi társulatunk is kert; úgy mondjuk: szent Vince Atyánk virágos kertje. A kertész maga az Úr Jézus, ki elüljáróink kezével gondozza és ápolja ezt a lelki kertet. Az egyes virágesoportok a társulat egyes házai. A virágok benne a szeretet leányai. Tehát ők is magasabb értelemben vett virágok.

A természetes virágok csak jelképei a különböző erényeknek, nekik az erények hordozóivá kell lenniök.

A virág szépségével az emberek tetszését vívja ki, dísz e siralom völgyének, de csak egy ideig él, aztán elpusztul. A nővéreknek erényes étellel az ég és föld királyának tetszését kell kiérdemelniök. A szeretet igazi leánya mindenkor méltó dísz az Egyháznak és a társulatnak, s érdemessé válik arra, hogy — miután itt e rövid földi életben az emberiség épülésére és áldására szolgált, — egykor a mennyország örökzöld virágyain mindörökké viruljon, a jó Isten dicsőítésére.

Mit tanulhatunk még a virágoktól? Hogy féltékenyen őrizzük lelkünk épségét, szépségét.

Mondjátok csak, nővéreim, meddig szépek a virágok? Ugyebár, addig, míg üdeségükben ott állnak a kertben, jó földben, a kertész gondos ápolása alatt, míg el nem száradnak. Addig szép a virág, míg ellenséges kéz le nem szakítja, ki nem tépi, vagy valamely állat sárba nem tiporja. Nézzétek ezt a fonnyadozó, hervadozó rózsafát és ezt a violát. Ennek gyökerét bizonyára féreg rágja, ennek már vége van. És ott azok a sárba tiport liliumok! Szánalom kél az ember szívében, ha látja; önkéntelenül azt kérdezi: vajjon ki volt olyan lelketlen, ki tette ezt?

Mit tesz most velük a kertész? A fonnyadtakat átülteti, megöntözi, s ha ez nem segít, a sárba tiport liliumokkal együtt kiveti a szemétdombra, hogy kertjének szépségét el ne rontsák.

Mi most ebből a tanulság, az üdvös lecke? — Mint élő, eszes virágok, tegyünk meg mindent a magunk részéről, hogy erényes, épületes magatartással mindenkor díszei legyünk szent Vince kertjének és dicsőséget hozzunk az isteni kertészre; hogy majd örömmel tekintsen ránk a jó Isten, dicső Atyánk és liszletreméltó Lujza Anyánk. És mily fájdalmat okoznánk az isteni Kertésznek, ha botrányos viseletünkkel arra kényszerítünk, hogy mint elszáradt, sárba tiport virágot, kiteszítson kertjéből a világ szemétdombjára.

Hogy ettől a mérhetetlen szerencsétlenségtől az édes Jézus megőrizzen minden nővért, de különösen a fiatalokat, kik leghamarább szenvedhetnek hajótörést, álljon itt néhány jótanács útravaló gyanánt. Hadd vigyék magukkal, a szent hivatás munkás életébe!

„Az Úr félelme a bölcsesség kezdete.“ Az aláza-

tosság szellemétől áthatva, féljenek a fiatalok önmaguktól és tartsák folyvást szem előtt azt az igazságot, hogy ők még gyenge palánták szép társulatunk kertjében; hiszen csak most vagy nem régen kerültek ki a melegházból a szeminárium védő falai közül. Még nincsen elégséges tudásuk, sem tapasztalatuk ahhoz, hogy a maguk erejénél fogva meg tudnák állani helyüket egyik-másik kényes helyzetben vagy csábító kísértéssel szemben, aminőt éppen a fiatalabb nővérek vesztére irányít a gonosz világ meg a sátán, rossz emberek alakjában.

A melegházból a szabad földre nem régiben átültetett fiatal növény nagyon is rászorul védelemre, megfigyelésre, gondos ápolásra. A fiatal nővérek is tehetetlenek, megbízhatatlanok; emiatt nagy szükségük van jóakaró támogatásra, irányításra, nemcsak az elüljárók, de az idősebb, tapasztaltabb nővérek részéről is, mindaddig, míg az erények buzgó gyakorlása folytán erős gyökeret nem vernek szent hivatásunk földjében, mindaddig, míg szent Pállal igazában nem mondhatják: „*Ki szakaszthat el minket Krisztustól? Sem halál, sem élet, sem teremtmény.*...“

A szomorú tapasztalás igazolja, hogy nem egy fiatal nővér jutott már a hüllenségek lejtőjére s onnan ki a világ szemétdombjára, saját mérhetetlen kárára s a társulat szégyenére, csupa tudatlanságból és tapasztalatlanságból. — Ha valakinek, úgy különösen a fiatal nővéreknek szól az Úr Jézus e jóságos intelme: „*Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek!*“

Most tehát arra a kérdésre kell megfelelnünk, mire vigyázzanak a fiatal nővérek szent hivatásuk kezdetén, de meg későbbben is, egész életükben; hisz a gonoszlélek sohasem alszik, hanem mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, kit elnyeljen.

1. Vigyázzanak és ne tulajdonítsanak semmi értéket az olyan badar, üres dicséreteknek, aminőket a mostani ferde irányú világ oly bőkezűen osztogat a tapasztalatlan, hiúságra hajlandó ifjúságnak. Amint a virágok természetsszerűleg magukra vonják az emberek figyelmét, épen azért, mert virágok, úgy a fiatalság is könnyen fölkelti mások figyelmét, ifjúságánál fogva, és nem azért, mert érdemmel erre rászolgálna. Ez tehát nem ok, hogy ezért hiú legyen valaki. Krisztus követése is óva int a hiúság kerülésére, mikor ezeket mondja: „*Ne légy kevély termeledre, vagy testi szépségedre, amelyet csekély betegség tönkre tesz vagy elcsúfít.*” (1. 7.) A jó Isten előtt épen annyi értéke van a testi szépségnek, mint a föld sarának. Ő ugyanis nem a külsőt nézi, hanem a szívre tekint. „*A király leányának szépsége belül vagyon*” — int az Írás. Amint a virágoknál nem a cseréptől, hanem a benne levő virág szépségétől függ annak értéke, úgy bennünk is a lélek szépsége ad valódi értéket lényünknek, nem pedig az a törékeny cserép, a porhüvely, amely azt takarja. Sok szép test rútt lelket hord magában és megfordítva is áll ez az igazság.

Mindezt megfontolva, mi oka van tehát a fiatal nővérnek kevélykedni és elbizakodni, mikor itt-ott azt mondják neki: „milyen fiatal, milyen szép apáca, milyen ügyes; kár, hogy nem maradt kint a világban.” Mindezek a dicséretetek fagarast sem érnek a jó Isten előtt, de még a józanul gondolkodó emberek előtt sem. Már az okos édesanya sem engedi meg, hogy gyermekeinek testi előnyeit dicsérjék. Csak tudatlan, rövidlátó, világias egyének tulajdonítanak értéket ilyesminek.

A fiatal nővérek az ilyenfajta dicséreteket még hozzá nem is önmaguknak, hanem a szent hivatással járó nyugodt lelki életnek, és a szent ruhának köszön-

hetik. Bár szomorú szívvel teszem, de szavaim igazságának bebizonyítására és egyben okulásukra ideírom a következőket.

Voltak már nővérek, akiket éppen az ilyen hiú dicséretetek ingattak meg a szent hivatásban. És mert elég tudatlanok voltak, és mert azt hitték, hogy szépségük előtt meghódol majd az egész világ, kiléptek a társulatból. De íme, mi történt? Mikor a szép jegyesi ruhát letették, és ismét felvették a világ rongyait, olyanok voltak, mint a közönséges cselédleányok; semmi tetszetős, semmi vonzó nem volt többé rajtuk. Nem is nézett rájuk senki többé, és dicséret helyett csupán megvetés lett osztályrészük. Méltó büntetése cz az ily képzelődő hiúságnak! Vigyázzanak tehát a fiatal nővérek; és ha ilyféle dicséretetekkel halmozzák el, csokolják meg legalább lélekben a szent ruhát, és mondják: Nem engem, hanem Téged, édes Jézusom, a szent hivatást és szent ruhát illeti meg ez a dicséret! Sohase mutassák ki tetszésüket az ily dicséretetek fölött. Ez világias lelkületre vallana és nem illenék a szent ruhához. Mint egyik jó szellemű fiatal nővér, feleljek az ilyen hízelgőknek: „Szép egyedül a jó Isten, és aki erényben hozzá hasonló.” — A virág is, ha eszes lény volna, de-hogy fogadná el a dicséreteket! Azt mondaná mindenkinek: Ne engem, hanem Istent magasztald; őt illeti meg, mert neki köszönhetem mindazt, ami kellemes rajtam.

(Folytatjuk.)

Jellemünk nevelése. III.

Skolasztika: Nem is gondolod, kedves fivérem, mennyire fellelkesített utolsó beszélgetésünk, hogy jellememből kiküszöböljem mindazt, ami nem belevaló, visszatetsző és helytelen. Kérek, mutasd be nekem legalább általánosságban azokat az *utakat, módokat és eszközöket*, melyek segítségével ezt megtehetem.

Benedek: A jellemnek sötét árnyalatai nem fordulnak elő egyidőben egy és ugyanazon egyén jellemében, hanem csak az egyik vagy a másik lép előtérbe. Nagyon fontos dolog tehát, hogy ezt a kérdést intézd magadhoz: Milyen folt mutatkozik jellememben? Nem hajlok-e heveskedésre, gyanakodásra, bosszúállásra, cselszövésekre, gáncsolásra, könnyelműségre, nyakasságra, hanyagságra, hiúságra, avagy nem vagyok-e harminc éves korom dacára is még mindig oly könnyelmű és megdöglő, mint egy éretlen gyermek? Sok, nagyon sok függ attól, hogy jellemünk sötét foltjait megismerjük és Krisztus jelleme szerint rendezzük és megtisztítjuk.

Fontos dolog ez, nővérem, a m a g a d s z á m á r a. Ezáltal megismered saját erkölcsi értékedet, ami jellemed becsétől függ; ha jelleted jó és becses, akkor te magad is jó és becses vagy az Úr Isten szemei előtt, de, ha elhanyagolod magad, ha nem veszed komolyan a krisztusi jellem kialakítását magadban, akkor nem haladsz; féluton maradsz, sőt talán csak keservesen és lassan, csigamódra vonszolod magad a földön, s nem tudsz magasabb életfölfogásra emelkedni, mert nem rendelkezel a krisztusi jellem sasszárnyaival. —

Fontos ez az önismeret m á s o k s z á m á r a

is, akikkel együtt élsz. Mily nehéz oly egyénnel közös életet folytatni, kik nem tudnak magukon uralkodni. Ily egyén valóságos purgatórium, sőt pokol is lehet környezetére nézve. Mennyi elviselni és szenvedni valót adnak olyanok, kiknek jellemében több van az árnyékból, mint a krisztusi hasonlatosságból. Minden lépésnél kellemetlenségtől, összekoccanástól, sőt nagyobb katasztrófától lehet félni.

Fontos ez az önismeret, nővérem, a k ü l v i l á g s z á m á r a is. A világ nem azt mondja, hogy ez vagy az az irgalmasnővér ilyen vagy olyan, hanem: ilyenek az irgalmasnővérek. A világ általánosításra s így rágalmozásra nagyon hajlandó. Midőn tehát egy irgalmasnővér jellemvonásai a külvilággal való érintkezésben is mutatkoznak, az egész társulat szenvedni kezd.

Skolasztika: Jaj, kedves fivérem, ez tőr az én szívemnek; mert akármilyen nyomorult tagja vagyok is társulatunknak, az az egy jó mégis meg van bennem, hogy szívemből szeretem, mint jó anyámat. Ezerszer jobban szeretem, mint hogysem ilyen kárt okozzak neki. Benedek, úgy látszik te nagy súlyt fektetsz az önismeretre, mert már másodszor is hangsúlyozod előttem.

Benedek: És ugyebár még mindig nem feleltem kérdésedre: *mit kellene tenned, hogy jelleted kéréstől letörülhesd a csúnya árnyfoltokat.* — Az első, kedves Skolasztikám, az, amit már kétszer is hangsúlyoztam előttem: *főhajlamunk, főszenvédélyünk megismerése.*

Skolasztika: Melyek tehát e mérges forrás ismeretetőjelei?

Benedek: Az első az, hogy ez a rendetlen hajlam időről-időre kitör belőled; hogy az esti lelkiismeretvizsgálásnál talált és a szent gyónásnál beismert leg-

több hiba e főszenvedélyre vezethető vissza; akkor is kitor, amikor nem is gondolnád, amint Júdásnál is kitor a kapzsiság, amikor pénzről nem is volt szó. — Második jele az érzékenység e pontban. Itt is úgy áll a dolog, mint a testileg beteg embernél. Az orvos megvizsgálhatja a beteg egész testét, megfigyelheti lélekzetvételét, megnézheti nyelvét, érintheti pulzusát, megfoghatja bármely tagját, a beteg engedi; de ha az orvos odatalál, ahol a seb, a daganat van, a beteg azonnal kiált, szívja fogát, nem akarja, hogy tovább bolygassák. Vannak irgalmasnővérek, kik nagy hősiességgel tudják elviselni a kórház vagy az iskola romlott levegőjét, nagy önfeláldozással ápolják a kolerás betegeket vagy tanítják a gyöngelmű, félkegyelmű gyermekeket; de ha az elüljáró, gyóntató vagy egyik nővértársuk a konferenciában lelkük „elevenére“ tapint, ha jellemük legfeketébb foltjára figyelmezteti őket: akkor vége a hősiességnek, a türelemnek, a bátorságnak, és... és kezdődik a harag. — Jellemünk legfeketébb foltjának harmadik ismertetőjele mások ezirányú gyakori figyelmeztetése.

Ez volt, nővérem, az első, amit tennünk kell jellemünk megtisztítására. Aki egy festményen a hibákat akarja kijavítani, annak előbb meg kell azokat látnia. De ez még nem elég, hanem ki is kell törölni azokat. Ne vedd tehát könnyen a dolgot, hanem iparkodjál, hogy alaposan elzárd a mérges forrást, ha mégoly jelentéktelennek látszik is neked. — Tudod, hogy évekkel ezelőtt Pribramban voltam. E városban magas hegyen nagy vízmedencét építettek, amely a körülfekvő hegyek összes forrásainak vizét magába gyűjtötte és mélyebb helyekre továbbította. Három oldalról nagy, erős sziklakkal volt körülvéve a tartály s a negyedik oldalt kellett erős kő és betonfallal elzárni. Erről az oldalról több méter magas és néhány méter széles falat építettek. Az építkezés milliókba került. Mikor ezt az

óriási falat építették, a fal végiben vékony kis forrásra bukkantak. Bár erre figyelmeztették őket, mégis — ahelyett, hogy a forrást csövekkel másfelé vezették volna, — földet hánytak rá, falat építettek és töltéseket emeltek föléje. Évek multak; az óriási medence ellátta vízzel a környéket, a vékonyka kis ér pedig már régen feledésbe ment. Azonban a kis forrás nem nyugodott a töltés alatt. Utat keresett magának, és talált is egy katasztrófális éjszakán. Ugyanis több évi titkos földalatti munkájával utat vajt magának a medencéhez, egyesült annak óriási mennyiségű vizével, felszakította a töltést, a falat, s pusztító árával elöntötte az egész völgyet. A lakosság éjjeli álmából felriadva, fejét vesztve menekült a halál elől. Egyik fára mászik, másik a háztetőre kapaszkodik. Itt egy gerenda, amott meg egy esónak ment meg néhány életet, a többi a vízbe fulladt. — Íme, ez a sorsa annak, aki nem vet ügyet a rossz hajlamok mérges forrására.

Te is, kedves nővérem, ártatlan leányka voltál jó szüleink házában. Jól tanultál az iskolában, sokat ígérő kis nővér voltál a szemináriumban, nagy reményekkel, törekvéssel, őszinte szándékkal, helyes föltételekkel öltötted magadra a szent ruhát...

Skolasztika: Igen, igen, de... de egy bajom volt, egy rossz hajlamom. Az első iskolában, sőt még az első kórházban is ismertem már e benső ellenségemet és küzdöttem ellene; győzedelmeskedtem is fölötte, de a későbbi alkalom, rossz példa és gyöngeség szerencsétlen órájában a leselkedő méregforrás keresztül törte akaratom erős védőfalát s rabszolgává tett. Ha nem akadt volna akkor egy lelkivezető, aki felébresztette bennem a bátorságot, vigasztalt és megerősített a szent hivatásban, máris lelki üdvöm és édes szülőink sírósója lettem volna. — Tudom, hogy jellememen még

most is két folt van: a hiúság és a cselszövére való hajlandóság. Úgy látszik, a pokoli kígyó méregfogával különösen e két sebet okozta Éva szívében. Nem hiába állítja szent Teréz, hogy a női szív oly labirintus, amelyet alig lehet eléggé kifürkészni, különösen e két irányban. Arra kérlek tehát, légy szíves és részesíts egy kis oktatásban jellemem e két szennyfoltjára vonatkozólag, de nem csak úgy általánosságban, mint az előbbieknél, hanem bővebben és gyakorlatiasan, hogy ne legyenek két rossz hajlamom rabszolgája, hanem krisztusi jellem szerint való irgalmasnővér.

Benedek: Nincs a világon olyan áldozat, édes nővérem, melyet magamra ne vállalnék akkor, amikor a te lelked szépítéséről és jellemed tisztításáról van szó. Beszéljünk tehát előbb a nőknek, sokszor még az Istennek szentelt szűzeknek is ama gyakori hamis fegyveréről, amely gyakran visszafelé sül el; *a cselszövő jellemről.*

(Folytatjuk.)

A mi uraink látogatása.

Új, fényes, meleg lánggal lobog a szeretet leányainak szívében országszerte a szegények, a mi uraink iránti szeretet.

Megalkotni, életre kelteni szent Alapítóink drága egyesületét a szegények testi-lelki üdvére: ez a jelszó!

De hát hogyan? Mikép lássunk hozzá, főképp, ha nincs semmi alapunk, sem pénz, sem Máriaegyesület, sem buzdító támogatás a plebános úr részéről?

Az első lépés, mely mindenestre legjobban megfelel a józan észnek, szent szabályaink és így a jó

Isten szándékainak is, hogy — amennyire a körülmények csak megengedik, — kedves nővéreink a szolgálónővér vezetése és utasítása szerint, kettecskén maguk kezdik meg a szegények látogatását. Így megszerzik a kellő tapasztalatokat, hogy azután másokat is, úri hölgyeket és egyszerű, jámbor asszonyokat, Máriagyermekeket vagy intézeti növendékeiket, bevezethessenek az Úr Jézus Szíve szerint való beteglátogatás szellemébe.

Itt fekszik előttünk ismét egy kedves levél, mely épp ez irányban bőséges tanulságot nyújt.

„Kedves Központi Lapunk felszólítására megkezdtük mi is a szegények látogatását. Istenem! mennyi nyomor és nélkülözés között élnek azok, kiket mi urainknak nevezünk! Bizonyára nem lesz újság, sem különlegesség, amit e pár sor tartalmaz, de leírom engedelmességből azon benyomásokat, melyek a szegények látogatásakor megragadták lelkemet. Nem is tudom, hol kezdjem; hiszen írói tehetséggel nem áldott meg a jó Isten, de hát: Jézus nevében!

Kezdem azzal a családdal, melyet először látogattam meg. Az épület maga nem lakásnak, hanem istállónak készült, s ennek egyik félreeső zugában találtam meg a szegény asszonyt, akit kerestem. Megtestesült nyomor és szükség! A családanyának egyetlen ruhája van, melyet három éve hord, s még csak egy kötényt sem vehet, mert az a pár korona, melyet segélyképen kap, még élelemre is csak úgy elég, hogy éhen ne haljanak. Dolgozni meg nem mehet, mert gyöngö és beteges.

A szoba, ha ugyan lehet annak nevezni, a lehető legnyomorúságosabban van berendezve. Már belépéskor szégyenkezve mentegetődzött a szegény asszony, hogy még helytel sem kínálhat meg, mert az a két szék, mely birtokában van, ágy gyanánt szolgál olyképp, hogy deszka van ráfektetve, és ezen van az a pár vánkos és dunna, mely most hármuknak nyugóhelye. De csak most, mert előbb öten húzódtak benne össze; most már azonban két flúcskát a lelencekhez adott be.

Asztal nincs. Minek? Azt a kis levest vagy répa-

főzeléket elfogyaszthatják arról a 3 deciméter magas ládáról, melyben kevés liszt- és zsírkészletét őrzi. Evésnél szék híján pár darabka fa szolgál ülőhelyül, mikor van; mikor meg nincs, hát a földre ülnek.

Tisztaságról, az egészség főfeltételéről, szó sem lehet. Szellőztetni? Kimegy az a kis füstös meleg. Meszolni, súrolni szintén lehetetlen, mert a meszelő, kefe méregdrága. Az ágyneműt — mert huzatról szó sincs — csak úgy moshatja, hogy a szoba egyik sarkába önti a tollat.

Egy másik család még száanalomra méltóbb, mert nem mutathatja szegénységét. Ruházkodnia kell, társadalmi rangjának megfelelően. A lakás megválasztásánál szintén arra kell néznie, hogy akármilyen lyukban még sem húzhatja meg magát. Csakhogy így a ruházat, lakásbér olyan összeget tesz ki, hogy élelemre már béke idején is alig jutott valami abból a nagyon is szerény hivatalnoki fizetésből; hát most, mikor mindennek tízszeres ára van! Hogy mi van ilyen családban, azt is volt alkalmam meglátni, mert oda is elvezetett az isteni Gondviselés.

Jöttünket már belépésünk előtt jelentették a gyermekek a mamának, úgy, hogy volt pár pernyi ideje, s legalább egy rendesebb aljat vehetett magára, mely azonban nem takarta el a rongyos blúzt, sem pedig a minden oldalról lyukas cipőt. A lakásban a legnagyobb rendetlenség. Nem is esoda, mert a gyöngö, most is csücshurutban szenvedő asszony nem képes mindent elvégezni, cselédet meg nem tarthat.

Szegénység ri le mindenről. A falak mellett köröskörül ágyak, de ágynemű nélkül; még csak lepedő sincs a matracon. A szoba közepén asztal és pár szék, de hely szűke miatt alig helyezkedhettük el rajtuk.

A családjánya elpanaszolta, milyen nyomorúságosan élnek. A gyermekeknek nincs lábbelijök, az apának is csak egyetlenegy pár, az is lekíváncozik a lábáról. Aztán mi lesz? Meztláb menjen a hivatalba? Mert másikat, bizony, nem vehet; hiszen a hónap elején jóformán semmit sem hoz haza a fizetéséből, mert visszatartják a pénzt lisztért, burgonyáért és a többiért, amit kaptak.

Míg beszélgetünk, megjön a férfi is. Senki sem mondaná, hogy hivatalnok, mert olyan a külseje, mint egy lumpé. Hóna alatt egy paksaméta munka, amit a hiva-

talos időn kívül, este, kárácszonyfa gyertyaláng mellett végez éjjelig is, hogy így keressen pár koronát.

Istenem! Milyen szegénység! Pedig palástolnák, ha lehetne. Mások nem is igen veszik észre, de a tanító figyelmét nem kerüli el, mert hiszen a gyermek szédül az éhségtől, és örvendő mondja a kedves nővérnek: „Ma jó leves lesz vacsorára, mert a mama születésnapja van.” — Tehát még levesre sem jut mindig!

De nem csak anyagiakban szűkölködnek ám a szegények és szorulnak támogatásra, segítségre, hanem lelkiekben nyújthatunk igazán segédkezet látogatásaink alkalmával. Így lett a mi első látogatásunk gyümölcse, hogy az egyik család elvégezte karácsonyi sz. gyónását, pedig már éveken át nem járultak a szentségekhez. Rátaláltam egyik tanítványomra is, ki már két éve kimaradt az iskolából, s azóta nem gyönt, mivel nem tudta jól a gyónás kellékeit. Csak első szent gyónását végezte nálunk. S mikor most hozzám jött, hogy előkészítem, hozott magával egy 12-14 éves fiút is, ki még nem gyönt. Így tehát lehettünk Isten kegyelméből eszközlői, hogy az édes Jézus egy új hajlékban vehetett lakást.

Ez az apostolkodás szerzi nekem mostanában a legnagyobb örömet és gyönyörűséget. Ez ébresztette bennem azt a nagyravágyó kívánságot is: miért nem vagyok milliomos, hogy kedvemre enyhíthetném az ínséget és a nyomort! De, bár az anyagi segélyhez hiányzik ily bőséges forrás, egy módomban mindig van az alamizsnálkodásra: Jézust, a szegények Atyját kérem, hogy pótolja bőségesen lelkiekben azt, ami anyagiakban hiányzik!

Íme, e levélből láthatjuk, hogy mily rettenetes sokszor az elrejtett nyomor! Azért olvastuk oly kétes örömmel egyik-másik válaszban, melyet nővéreink adtak a kibocsátott kérdőívekre: „nálunk nincsenek szegények!” Bárcsak így volna! Ritka kiváltságos az a hely, még a mi tejjel-mézszel folyó drága hazánkban is, ahol ne volna szegény, különösen most, a rettenetes háború alatt. Majd mindenütt akadnak szegény elagott öregek, kikkel nem sokat törődnek hozzátartozóik. Azután hazatérnek a rokontak csekély nyugdíjikkal

ezerféle bajukkal! stb. stb. Maga a mi Urunk, Jézus mondotta: „Szegények mindig vannak veletek.“ (Ján. 12, 8.)

De ne azt várjuk, hogy ők jöjjenek hozzánk könnyörögni, hanem szent Vince hű leányaihoz illően mi keressük fel őket, *a mi urainkat*, hajlékukban. Igaz, az iskolai oktatás, kórházi szolgálat és egyéb hivatásbeli munkánk nagyon igénybe veszik nővéreink idejét és erejét. Azonban a helyesen rendezett, nem túl gyakori beteglátogatás, amint levelünk is mondja „örömet és gyönyörűséget szerez,“ felüdíti tehát testünket, lelkünket. Elmélkedjünk csak kissé általános szabályaink 7. fejezete vagy a plebániákon működő nővérek részleges szabályai fölött, és megnyerjük a kellő útbaigazításokat, maguktól szent Alapítóinktól!

Ami pedig az anygiak nagy hiányát illeti, bizony, a legtöbb helyen, a házban bent gyér a forrásunk, de épp ennek megszerzésében is a legnagyobb segítséget a szeretet-egyesületek fogják nekünk nyújtani.

Tehát meg kell őket alkotnunk a jó Isten segítségével, minél előbb! A többi módozatról legközelebb!

A háború tanulságai.

Minél inkább végéhez közeledik ez a rettenetes háború, annál világosabban bontakoznak ki annak tanulságai minden téren és minden irányban. Hisz máris milyen átalakulásokat lehet észrevenni úgy az egyesek gondolkodásában, mint egész osztályok, fajok, nemzetek elhelyezkedésében!

Vajjon tanulhatunk-e mi is valamit ebből a háborúból? Minden különös fejtörés nélkül is azt mondhatjuk, hogy igen. Hiszen a mi kis társulatunk mindíg

szoros viszonyban állott a háborúval; lehetetlen, hogy ez a háború érintetlenül hagyhatna minket és nyomtalanul és tanulság nélkül múlhatnék el fölöttünk.

Tanulságos reánk nézve e háború, főképen kettős irányban. Mi ugyanis egy társulatot alkotunk, melynek főcélja és főfoglalkozása a betegápolás; de amely ebben a betegápolásban nem közönséges munkát, foglalkozást, hanem igazi, Istentől nyert hivatást lát, s azért azt természetfölötti szempontból, vallásos lelkiülettel, Isten iránt való szeretetből végzi. A mi szent hivatásunkban két tényezőt különböztethetünk meg: a munkát, főképen a betegápolást, azután a szellemet, amelyben munkáinkat végezzük. Mind a két részre nézve nagyon tanulságos a háború.

Hacsak a munkát, mint ilyen tekintjük, a háború tanulsága e tekintetben bizony egy kicsit megszegyenítő és megalázó reánk nézve. Miért? Azért, mert e háború kimutatta, hogy a világ manapság már nem szorul reánk és nem szorul a mi munkánkra. A világ el tudna lenni nélkülünk, el tudná látni betegeit maga is, ha még annyi volna is.

A megelőző századokban háborút irgalmasnővér nélkül el sem lehetett képzelni. Mihelyt a háború kitört, amint mozgósították a katonákat, úgy mozgósították az irgalmasnővéreket is; mert hiszen akkor úgyszólván ők voltak az egyedüliek, akik a betegápoláshoz értettek és azzal foglalkoztak. E háborúban egészen mást látunk. A háborús betegápolás nagy és legnagyobb részét nem az irgalmasnővérek, hanem a mindenféle hivatásos és önkéntes világi ápolónők végzik. Amerre csak jár az ember, mindenütt azok hemzsegnek; irgalmasnővért csak itt-ott látni egyet-egyet.

Valóban nagy tanulság ez, hogy a mi munkánk manapság már nem pótolhatatlan; kapni ahhoz em-

bert eleget, az ápolást megtanulni nem is oly nehéz. A mai emberek általános iskolázottsága, képzettsége lehetővé teszi, hogy egy-kettőre jó ápolónőket képezhessenek ki. Egy-két kurzus, egy-két havi gyakorlat, és kész az ápolónő. A bámulatossá szervezetség pedig, mely a mai kort jellemzi, lehetővé teszi, hogy annyi ápolónőt képezhetnek ki, amennyire csak szükség van. A háború nem tart már egészen 4 éve, s ezen négy év alatt csupán monarchiánkban több mint 40.000 ápolónőt képeztek ki; tehát többet, mint ahány irgalmasnővér van az egész világon.

Ez tehát a világháború tanulsága, ha csupán a munkát nézzük.

Egészen másképen áll azonban a dolog, ha a mi társulatunk szellemét tekintjük. A háború kimutatta, hogy a *munkát*, a *kezet* igenis lehet pótolni, de *nem lehet pótolni a szívet, az odaadást, az önzetlen áldozatkésztséget*, ami a jó betegápoláshoz szükséges. Mondhatjuk, hogy a világi ápolónőkkel általában nincsenek megelégedve, sem a betegek, sem az orvosok. És minél tovább tart a háború, minél jobban nő a világi ápolónők száma, annál jobban nő az elégedetlenség is velük szemben. Nem azért, mintha nem értenék a dolgukat; hiszen vannak köztük oly ügyes és képzett ápolónők, hogy ügyességben és képzettségben fölülmulják a szeretet leányait. Hogy mégse igazi ápolónők, annak az az oka, hogy hiányzik bennük az igazi szellem, a helyes felfogás, az odaadó szív, amely a jó betegápoláshoz szükséges.

Hogyan fogják ők fel a betegápolást és milyen lelkiülettel végzik? A kivételeket leszámítva, e tekintetben három osztályba sorozhatók.

a) Az első osztályba tartoznak, vagy inkább tartoztak azok, akik a betegápolásban csak érdekes szó-

rakozást, időtöltést, kíváncsiságuknak és hiúságuknak kielégítését látták. Különösen a háború elején láttuk ezeket a divatos ápolónőket, akiknél a betegápolás fő problémája az volt, hogy melyik a legszebb ápolónői divat, miképen öltözködjének, hogy csinosak és sikeresek legyenek, miképen lehet a sebesülteket a legjobban szórakoztatni, hol lehet leghamarább kitüntetéshez jutni, stb. A főkérdés pedig az volt, hogy tisztekhez kerülnek-e, vagy közönséges bakákhoz? Kezdetben szinte megrohanták a kurzusokat. Csakúgy hemzsegték az utcák, a színházak ezektől a lelkesedő „hazafias“, divatos ápolónőktől. Mikor azonban kíváncsiságuk már ki volt elégítve, mikor a betegápolás megszűnt multság és szórakozás lenni, mikor a sebesültek annyira megsaporodtak, hogy bizony, már akarva nem akarva, dolgozni is kellett mellettük, mikor észrevették, hogy azok a szegény sebesültek nem a szórakozást, hanem munkát, ápolást kívánnak, lassankint szépen elmaradoztak, úgy, hogy ma már alig akad belőlük egy-kettő. Mivel ez a felfogás és ez a lelkiület volt a leghitványabb, azért ezek bírták a legrövidebb ideig, ezek unták meg leghamarább a dolgot.

b) A második osztályba azok a lelkek tartoznak, akik a sebesülteket bizonyos természetes jószívűségből s részvétből, és azért ápolják, mert szívük a betegápolásban természetes örömet talál. Ez már nemesebb lelkiület, de beválni ez sem válik be, mert csakis a természetre támaszkodik, ez pedig állhatatlan. Ismerem egy ápolónőt; magasrangú, lelkes úrileány volt, aki azt mondotta nekem: „Nem tudom, miért vannak oly nagyra a betegápolással, miért tartják azt oly érdemes dolognak?... Én annyi örömet találok benne, hogy nincs az a színház, nincs az a regény vagy más multság, mely annyi örömet szerezne, mint a szegény

sebesültek ápolása.“ — És íme, ez a lelkes és igazán nemeslelkű úrileány most már nem ápol; egy év mulva megunta a betegápolást.

Mert hát ilyen a természet. Amíg a szív természetes örömeit talál a betegápolásban, amíg a szegény betegek hálálkodnak, amíg az orvosok megbámulják az ilyen lelkeket, amíg a világ mintegy isteníti őket, dícséri önfeláldozásukat, addig bámulatos dolgokra képesek és rendkívül nagy áldozatokat tudnak hozni. De mikor a természetes örömeik elmúlnak, mikor a betegápolás közönséges, köznapi munkává válik, mikor a hálálkodások és dícséretetek elmaradnak, mikor az orvosok már nem tekintik bennük a rangot, az úrileányt, hanem csak az ápolónőt, akinek parancsolhatnak, akkor bizony megfogyatkoznak, elvesztik kedvüket és abbanhagyják a betegápolást.

Még nehezebb és visszásabb a dolog, mikor az ápolónő nem csupán részvétből és jószívűségből, hanem a jószívűségnek és érzékiségnek bizonyos vegyületeiből ápolja a sebesülteket. Mert bizony, a betegápolásban is azt lehet mondani, hogy nem mind arany, ami fénylik. Különösen a háborús betegápolásban sokkal több a természetes, sokszor az érzéki hajlam, mint a nemeslelkűség és önfeláldozás. Beszéltem egyszer egy úri emberrel, aki egészen oda volt a világi ápolónőktől és a mai kor humanizmusától, mely ilyen önfeláldozó lelkeket képes teremteni. Mikor láttam, hogy már nagyon is mértéken felül dícséri buzgóságukat, igazságérzetem azt sugallta, hogy ezt már még sem lehet szó nélkül hagynom. Csak annyit mondtam neki: „Helyes, uram; hiszen vannak köztük igazi nemes lelkek. Azonban mit tetszik gondolni: ha ezeket a buzgó, lelkes ápolónőket egy szegényházba zárnák, zsémbes vénaszonyokhoz, vagy férfiakhoz, akik legfiatalabbja 60 éves, vajjon ott is oly buzgók és lelkesek volnának-e?“

— Az úr elgondolkozott egy kissé, aztán bizonyos megértő mosollyal mondotta: „Értem, uram; és önnek teljesen igaza van.“

Nézzünk csak be a kórterembe; hol találjuk a világi ápolónőt? Nem a súlyos betegekénél, nem a sóhajtozóknál, a haldoklóknál, hanem a könnyen sebesült, a lábadozó, nevetgélő katonákkal. Ilyen a természetes hajlam; annak előbb-utóbb ez tetszik. Voltam egyszer egy hadi kórházban, ahol irgalmasnővérek és ápolónők vegyesen ápolták a betegeket. Egy lábadozó csoportot megkérdeztem, hogy vannak? A felelet?... „Mi csak megvagyunk, hanem a szegény súlyos betegek! Még hála Istennek, hogy itt van az a pár kedves nővér; mert a lányok feljök se néznek; azok mindig csak velünk mulatnak.“ — Azt hiszem, soha szebb dícséretet az irgalmasnővérekre nem mondták!

A háború elején sajnálattal vehettük észre, hogy a világi elem minket a sebesült katonák ápolásából többé-kevésbé kiszorított. Most már nem sajnáljuk ezt, mert látjuk és értjük, hogy és mint áll a dolog. Ha lehetne a sebesültek között a súlyosakat, az igazi betegeket kiválasztani, akkor igen, ezeket szeretnők ápolni. De a sebesült katonák legnagyobb része nem is beteg igazán. A könnyebb seb mellett az a legény egészen egészséges, jókedvű; inkább szórakozásra szorul, mint igazi ápolásra. Ezeket ápolni nem oly nagy erény; ez sokszor inkább multság, szórakozás, mint igazi fáradságos, önfeláldozó betegápolás. Jobb is, hogy ezeket nem mi ápoljuk; lelkünk több kárt szenvedne mellette, mint érdemet szerezne, mint egyes sajnálatos esetek be is érdemet szerezne, mint egyes sajnálatos esetek be is bizonyították.

c) Marad végre a harmadik osztály; azok, akiknél a betegápolás kenyérkereset, megélhetés. Ezek a fizetett ápolónők. Ezek közt vannak egészen jó, szorgal-

mas, lelkiismeretes, engedelmes leányok, amint általában a cselédek közt találni olykor igen jó leányokat. Egy dolog azonban mindnyájukat többé-kevésbé jellemzi, hogy t. i. munkájukat csak pénzért, kötelességszerűen, megszokásból, szív és lélek nélkül végzik. Egy öregebb sebesült katona egyszer azt mondotta nekem: „Főtisztelendő úr, hogy van az, hogy az az apáca egészen másképp tud ápolni, mint az a sveszter?” — mert így nevezik ők a világi ápolónőt. Kíváncsi lettem, hogy miben látja a különbséget, azért azt kérdeztem: „Hogyan, bácsi, hogy gondolja ezt?” — „Hát csak úgy, — mondotta, — hogy az a sveszter — Isten ments, hogy panaszkodik rá; jó lélek ő is, jól is végzi a dolgát, — de az az apáca mégis egészen más; ha ő nyúl a sebhez, hát az ember csak jobban megnyugszik; az úgy van, mintha az Isten ujjja érintené azt a sebet.” — Íme, mit tesz a szív, a lélek, a vallásos lelkiület! A kéz egészen másképpen mozog, az ujj egészen másképpen érint, a jó szó is egészen másképpen hat, ha azt a szív mozgatja.

Ezek volnának tehát reánk nézve a háború tanulságai. Mindenesetre becsüljük munkánkat is, iparkodjunk magunkat a betegápolásban alaposan kiképezni, hogy a képzettség dolgában se álljunk a világi ápolónők mögött. Ez annál inkább szükséges, mert bizony, nincs kizárva, sőt valószínű, hogy a sok hadi ápolónő a háború után is ragaszkodni fog ehhez a foglalkozáshoz. Alighanem lesznek áramlatok, amelyek majd a betegápolást is szekularizálni — azaz világiak kezébe juttatni — akarják, hogy a nagy nőfölöslegnek foglalkozást és kenyérkeresetet adjanak. De még jobban becsüljük szent hivatásunk szellemét, mert láttuk, hogy ez a mi fölénységünk a világi ápolónők fölött; enélkül mi is csak az ő nivójukra süllyednénk. Ápoljuk a beteget, de nem kíváncsiságból, mint a világi ápolónők, hanem ápoljuk őket igazi, buzgó, állhatatos, odaadó, termé-

szetfölötti szeretetből, mint a szeretet igazi leányai. A háború kimutatta, hogy a világ igenis tud képezni ápolónőket, annyit, amennyire csak szüksége van; de nem tudja beléjük önteni azt a lelket, lelkesedést, állhatatosságot, odaadást és önfeláldozást, mely az igazi betegápoláshoz szükséges.

Erre csak *Krisztus szeretete* képes, és az, akit ezen *Krisztusi szeretet sarkal*.

A munkásnő.

Nagyontisztelendő vizitátor-nővérünk az ápolónőkre vonatkozó utolsó körlevelében már megérintette a tárgyat, melyet most itt bővebben szándékozunk ismertetni. Hisz nap-nap után érintkezünk olyanokkal, akik a munkásosztályhoz tartoznak, akár a kórteremben betegeink közt akár a házi alkalmazottak, iskolásgyermekaink szülői, Máriagyermekaink körében. Épen a szegény munkás családok azok, kiket szegénységükben meglátogatunk. Kis elemi osztályos tanítványaink is alig, hogy ki maradnak az iskolából, 1-2 év múlva szintén a munkásleányok csoportjába tartoznak. Jó tehát, ha ismerjük helyzetüket.

Nem akarjuk nagyon messziről kezdeni. Jól tudja mindenki, milyen óriási különbség van a társadalomban ember és ember közt. Egyik úr, a másik szolga. Egyik milliomos, a másik koldus. Ez tanult, az műveletlen. Egyszóval, a földi és szellemi javak nincsenek egyenlő mértékkel kiosztva. És ámbár a földműves nem tehet róla, hogy nem palotában látott napvilágot, és a grófnak sem érdeme, hogy használhatja a fényes nevet és vagyont, melyet valamelyik szorgalmas őse szerzett, de hát ez már így van és így volt mindig a földön, és nem is lesz soha másképpen. Mindíg kell valakinek lennie, aki parancsol és valakinek, aki engedelmeskedik;

mindíg lesz szorgalmas ember, aki több vagyont gyűjt össze, mint a restebb; és mindíg lesz okos ember, aki szellemi fölényben áll a kevésbbé okos fölött.

Ez nem is volna baj. A baj ott kezdődik, hogy a gazdag, előkelő és művelt lenézi a nála alacsonyabb fokon állót. És ez az első vétség Isten törvénye ellen, mert hiszen neki minden ember egyformán kedves mindegyik kezealkotása. De nem elég, hogy lenézik, a szegénysorsú embertársat, hanem lelketlenül kizsarloják, saját önző céljaik elérésére eszközül használják, agyondolgoztatják, hogy ők meggazdagodhassanak, úgy, mintha ennek nem is volna ép olyan emberi teste és lelke, mint nekik. — Különösen feltűnő ez a viszony a gazdag gyáros vagy nagyiparos, másszóval: munkaadó és munkás közt. A két embert egy egész világ választja el egymástól. A milliomos gyáros nagy úr, nem ismeri munkásait, nem is törődik velük, legföljebb annyiban, hogy embertelenül kizsarloja őket, — különösen a női és gyermek munkásokat, — hogy lehető legkisebb bérért lehető legtöbb ideig, napi 14, 16 és még több órán át is dolgoztassák őket sötét, poros, bűzös munkahelyiségekben, ami egészségüket és munkaerejüket rövidesen fölemészti.

Ezek a viszonyok évtizedek óta anyagi és erkölcsi nyomorba taszították a munkásosztály legnagyobb részét. A nyomortól már csak fellépés az elkeseredés, ez pedig melegágya a gyűlöletnek. A munkásviszonyok megjavítására alakult meg a szocializmus. De mert elkeseredés és gyűlölet szülte, az ördög ringatta bölcsőjét. És nem elégedett meg azzal, hogy a munkásnak jobb kenyeret és melegebb otthont nyújtson, hanem hadat üzent minden rangnak, privát vagyonnak, Istentől rendelt tekintélynek, hazafiúi kötelességnek, és — ez a elgszomorúbb — megtagadja Istent és az erkölcsöt.

Ezeknek az elveknek a hirdetői és munkásai a *szociáldemokraták*. Áldozatot és fáradságot nem ismerő buzgósággal bejárják az összes gyárat, műhelyeket, vállalatokat, a munkásokat helyzetükkel elégedetlenségre bujtogatják és jobb sorsot ígérve, magukhoz édesgetik. Mikor pedig már rábirták, hogy közéjük lépjenek, kioktatják őket, lelkükbe oltják saját istentelen és erkölcstelen elveiket, minden mesterségnek külön szakszervezetet alakítanak, hogy így összetartással megerősödvé biztosan elérhessék céljukat: a mostani társadalmi rend teljes felforgatását és a vallás kipusztítását.

De mi közünk ehhez nekünk, irgalmas nővéreknek? — kérdezhetné valaki. Mi ezen nem segíthetünk. Mi nem vagyunk se munkások, se munkaadók, nincs dolgunk a szociálistákkal, és utóvégre nekünk meg van bőségesen a tennivalónk, van elég szegény a kezünk ügyében, csak győzzük! Lássanak mások a segítséghez, olyanok, akik okosabbak és rátermettebbek, mint mi...

Teljesen igaz. Hála Istennek, vannak rátermelt munkások, akik teljes erejükből igyekeznek az ördögi munkát ellensúlyozni: a *keresztény szociálisták*, akikről később még bővebben szólunk. De az igazság ezzel még nincs teljesen kimerítve. Mert az is az igazsághoz tartozik, hogy minket, a szeretet leányait Isten azért támasztott életre, hogy a sívár, érzéketlen világ közepette legyenek emberek, akiket másnak a baja megérint. A mi hivatásunk nem elzárt, önmagába fordult kartauzi törekvés az örök cél felé, hanem folyton azon kell gondolkoznunk, hogyan szerezhetnénk magunk több kíséret a jó Isten elé, nehogy egyedül kelljen ott megjelennünk. Nekünk folyton körül kell néznünk, hol van lélek, akinek segítségére lehetünk. Mi másokért vagyunk teremtve, úgy, hogy társulati jelszavunkat: „A megfeszített Krisztus szeretete üz minket!”... még

így lehetne kiegészíteni: „mindenhová, ahol baj és szenvedés van; és nem tudunk megállapodni, míg önmagunkat teljesen át nem adtuk a baj enyhítésére.”

Ha tehát első tekintetre úgy látszik is, mintha a mi kezünk a gyárákig és műhelyekig már nem érne el, ne zárjuk el szívünket, mert ahová a kéz el nem ér, elér oda a szív. Szent Vince Atyánk, a szeretet nagy mestere, ki korának minden baját felkarolta, ma is él művében, bennünk, kedves nővérek. Nézzük tehát a világot az ő szemével. Kísérjük végig azt a szegény munkásnőt gyermekkorától kezdve egész élete során. Ismerjük meg a nyomort, melyben tengődik, a veszélyeket, melyeknek lelke-teste nap-nap után ki van téve, és azután gondolkodjunk kissé, mit tehetnénk e tekintetben mi, szerény kis működési körünkben.

A következőket a katolikus munkásnőegyesületek vezetői számára készült vezérkönyvből idézzük, és hozzá tesszük, hogy ámbár ez leginkább a gyári és iparos munkásnőkre vonatkozik, egészen jól alkalmazhatjuk minden más nőre is, aki keze munkájával keresi kenyerét, például ápolónőkre, mosónőkre, takarítónőkre, konyhaleányokra, stb.

„Az új gazdasági rendben teljesen megváltozik a nő helyzete a munkásosztályban. Azelőtt élete saját családjában folyt le, részben szolgálatban; most osztozkodnia kell a férfival zsenge korától kezdve a létért való nehéz küzdelemben.

1. A munkásleányról valóban elmondhatjuk, hogy az élet mostoha gyermeke. Mit nem tesz az úri család a leányért! Hogy dédelgeti, őrzi, milyen gondja van testi fejlődésére, hogy valahogy elég levegőben, nap-sugárban, mozgásban legyen része. Torna, korcsolyázás, játék, tánc, illő szórakozás, vidámság nem hiányozhatik életében. Mit nem tesznek meg érte, ha megbetegszik, ha gyöngye szervezetű? Nincs áldozat, amit

sokallanának, mikor egészsége, élete forog kockán. Hát még lelki nevelése milyen nagy gondja a szerető, lelkiismeretes szülőknek. Hogy fejlesztik kedélyét, értelmét, hogy válogatják meg nevelőit, tanítóit, társait, hogy csak szépet és jót lásson maga körül; hogy óvják fülét az illetlen szótól is, hogy őrzi a rossz olvasmány, vagy épen a rossz példa veszedelmeitől, vagy csak az élet reálításának idő előtti megismerésétől is, ami a fiatal-ság hímporát letörölhetné lelkéről. És mit nem tesznek jövőjeért, érvényesüléseért a társaságban, főképen pedig férjhezmenetele érdekében, hogy boldogságát biztosítsa lássák.

Vagy ha az okosság azt kívánja, hogy valamely életpályára neveljék, mily gondosan mérlegelik annak kilátásait; nem riadva vissza semmi anyagi áldozattól, éveken át taníttatják, minden összekötetésüket felhasználják, hogy az esetben ha egyedül kell megjárnia az élet útját, azt minél kedvezőbb körülmények közt tehesse.

Kirívóbb ellentétét ennek el sem képzelhetjük, mint a munkásleány sorsa. Akárhány esetben sohasem élvezte a szülői szeretetet és gondoskodás boldogságát, és pedig nemesak az árva, vagy a senki gyermeke; hisz az élet keménysége sok munkásapának, sőt munkásanyának szíve körül olyan kérget vont, hogy a gyermekek mást, mint durvaságot, szidalmat alig kapnak, vagy oly zilált családi életet látnak maguk körül, annyit szenvednek egy részeges apától, egy rosszerkölcösű anyától, hogy pokol az életük otthonukban.

2. De a legjobb akarat mellett is mit tehetnek a szegény szülők gyermekeik érdekében? Micsoda otthon nyújtanak a zsúfolt nagyvárosi munkáslakások, melyekben egyetlen szobába és konyhába beszorítva él egy többé-kevésbé népes család, sőt amelyet még idegenekkel, úgynevezett ágyarázókkal kénytelenek meg-

osztani. Hol marad itt a kellő tisztaság, szellőztetés, fűtés, kivált ha az anya munkába jár?

Hát még, ha a munkásleány idegeneknél lakik, ha ő maga is ágyrajáró, csak olyan kis fizetésért megtúrt fölösleg abban a nyomorúságos szobában, hová sok esetben csak épen éjszakára szabad betérnie, hogy ne zavarja a családot.

És micsoda nyugalma van nehéz munkája után, ha beteg valaki a szoba lakói közül? Milyen veszélyekben forog egészsége, mikor egy tüdőbajos atyával, anyával, testvérrel él évekig együtt ilyen szűk, egészségtelen helyiségben. Nem csoda, ha így egész családok pusztulnak ki! Hiszen tudjuk, hogy a tuberkulózis csaknem minden munkáslakásnak hivatlan vendége. A vidéken pedig a rosszul épült, rosszul szellőztetett, nedves, dohos, egészségtelen lakások miatt a népegészségügy rendszeren meg rosszabbul áll, mint a fővárosban.

(Folytatjuk.)

Piros rózsák szent Vince kertjéből.

Az angersi nővérek vértanusága.

3. A forradalom kitörése Párizsban.

Vészterhes felhők tornyosultak ez időben Franciaország egén. A nép rettenetes adók terhe alatt nyögött, sőt végső nyomor és éhínség fenyegette. Emellett azt kellett látnia, hogy keservesen kuporgatott és befizetett pénzén a királyi udvar és nemesség örületes fényűzést és pazarlást folytat. E visszás helyzet természetes folyománya végső elkeseredés lett, melyet istentelen írók és népvézérek annyira szívtak, hogy felkorbácsolt dühében a hatalomra vergődött népuralom az egész tár-

sadalmi rend felforgatására, sőt az Egyház és vallás teljes kiirtására törekedett.

A forradalom kitörése idején társulatunk anyaháza még imndíg ott volt, ahová szent Vince és Lujza anyánk tették, a Szent-Dénes külvárosban, szemben a Szent-Lázár misszióházzal. Körülbelül 50 beöltözött és 100 szemináriumi nővér volt a lakója. Dubois (olv. Düboá) generális anyával élükön. Általános főnök Cayla (olv. Kéla) Félix, tartományi igazgató a már idős és nagyon beteg Bourgeat (olv. Burzsá) úr volt.

Az 1789. év második felében egymást követték a forradalom kitörését siettető és elősegítő politikai események, de senki sem sejtette, mily rettenetes mérveket öltének majd a társadalmi vihar piszkos hullámai, sem pedig azt, mily közelről fenyegetik, különösen az Egyház gyermekeit.

Július 13.-ára virradó kora hajnalban, 150 haramia rohanta meg a Szent-Lázár épületet. A kaput egy-kettőre beverték, és a betóduló csöcselék azonnal megkezdte a fosztogatást és minden létező dolognak elpusztítását. Szent Vince különös oltalma alatt a misszióház összes tagjai elmenekülhettek, ki ide, ki oda. Reggeli 7 órakor négy zsvány hevesen zörgetett a nővérek anyaházának kapuján. Eszméletlen állapotban hozták át karosszékében Bourgeat igazgató urat. A tiszteletreméltó s majdnem teljesen béna aggastyán látása ugyanis meghatotta a banditákat, s az ápoló testvér kérésére átvitték őt a nővérekhez, fenyegetőn közeledő cimboráikat e szavakkal tartva vissza az aggastyán bántalmazásától: „Ez az irgalmasnővérek atyja, ne bántsátok!” — Átadva őt a szeminárium igazgató-nővéreknek, így szóltak: „Itt van atyjok; gondoskodjanak róla! Majd áthozzuk bútorait, sapkáját és erszényét is.” — Távozóban megnyugtatták az aggódó nővére-

ket, e szavakkal: „Ne féljenek, nem a maguk, hanem csak a Szent-Lázár ház kifosztására fogadtak fel minket.“

Déli 11 óra tájban újabb rémület! 15 férfi követel bebocsáttatást, hogy — mint mondják, — átkutassák a házat, és megkeressék benne Szent-Lázár képzelt kincseit.

A generális anya és az igazgató-nővér kísérték őket. Behatoltak a ház minden zugába, de csodálatos! a szemináriumba — ahol a kis nővérek reszketve imádkoztak, — nem kívántak belépni. Vagy másfél óráig időztek a házban, mialatt az őrző tömeg dühös kiáltásai és fenyegetődzései állandó rettegésben tartották a nővéreket. A banditák visszavonulása után a nővérek a kápolnába és ebédlőbe mentek, elvégezték szokásos imáikat, de senki sem volt képes ételhez nyúlni, annyira megrémítette őket a szokatlan látogatás, s a népnek még mindig meg-megújuló dühkiáltása és borzasztó fenyegetődzése.

Esti 5 óra tájban harmadszor is újabb riadalom! Körülbelül 200 tagból álló, szuronyokkal, vasrudakkal, pisztollyal felfegyverzett csőcselék rohanta meg a házat. Csakhamar behatoltak annak belsejébe. A megrémült elüljáró-nővérek a kápolnába zárták be előlük a kis nővéreket. Húsz tekintélyesebb haramia — hátraszorítva a többi, — egyenesen a kápolnának tartott és parancsolólag követelte az ajtó kinyitását. A fiatal nővérek rémületükben mind az oltár köré térdelve szorongtak, egyesek elfojtott kiáltásba törtek ki. A haramiákat e látvány kissé megzavarta. A főnök levette sapkáját, a többiek követték példáját. A szentélyhez közeledtek, de habozva, szinte félénken, mert a hely szent volta s a nővérek rémülete minden vadságuk mellett is hatással volt rájuk. Egyikük lehető

legszelídebb hangján nyugtatni kezdte őket: „Ne féljenek, kisasszonyok, semmi bántódásuk sem lesz. Jaj annak, aki megkísérelné!“

E nyugtató szavak dacára, egyik-másik kis nővér ájultan esett össze. A banda főnöke az oltárhoz érve, térdet hajtott a szentségi Jézus előtt, s zavartan tekintett a szegény megrémült nővérekre. Így szólt társaihoz: „Menjünk innen; ne ijesszük jelenlétünkkel még jobban a fiatal kisasszonyokat.“ És eltávoztak a kápolnából, anélkül, hogy észrevették volna a gyóntatószékben ülő két lazarista atyát, kik halálos rettegésben várták a történendőket.

A kápolna után az idősebb nővérek betegszobáját akarták látni azon ürügy alatt, hogy nem rejtegetnek-e ott férfit. Meglepte őket az ott uralkodó nagy egyszerűség és szegénység. Még a beteg nővérek levesét is megkóstolták s nagyon gyengének, ízetlennek találták.

Körülbelül $\frac{3}{4}$ órai ide-oda járkálás után a kapualjában gyülekeztek s egy darabig habozva állottak. Egyikük pénzt kért az igazgató-nővértől, de a főnök rárivallt és halállal fenyegette, ha még egyszer említi a dolgot. Mikor a ház külső kapuját kinyitották, hogy kimenjenek, a türelmetlen csőcselék be akart hatolni, de ők maguk tartották vissza őket, s a banda főnöke örként állva a kapu elé, így nyugtatta a tömeget: „Fiaim, majd értesítek, ha itt lesz az ideje, most azonban senki se merészeljen közeledni!“ Az erőszakoskodókat pedig halállal fenyegette.

A szegény nővérek csak estére kaptak végre egy kis ércsapatot védelmükre, s így a rettentő nap után kissé föllélegzettek. A nép még tiszteletben tartotta és Isten megoltalmazta őket.

A következő, 1790. év kezdetén a generális anya

szokásos újévi körlevelében anyai gondossággal készíti elő leányai lelkét a bekövetkezendő szenvedésekre, és lángoló szavakkal hívja fel őket a penitencia gyakorlására, ami egyedül képes az isteni igazságosság sújtó kezét elfordítani tőlük és szerencsétlen hazájuktól.

„Kedves nővéreim, — írja — meg kell vallanunk, hogy Isten büntetése méltó és igazságos, mert gonoszságaink kiáltása eljutott trónjáig. Ne panaszkodjunk tehát igazságosságának szigorúsága miatt, hanem a ninivíták példájára, igyekezzünk megengesztelni. . . Isten megígérte, hogy a szomorkodókat megsegíti és nem hagyja el. Ne csüggedjünk tehát, hanem tartsuk ébren reményünket, bizalmunkat! Isten végre is hajlik kéréseinkre, kívált, ha megkétszerezzük buzgóságunkat és hűségünket az ő szolgálatában. . .“

„Kétszerezzük meg, nővéreim, türelmünket is, és csatloljunk hozzá szelíd, szeretetteljes, résztvevő szeretet a szegények iránt. Merítsünk ki minden lehetőt, hogy e szerencsétlen időkben is enyhíthessük nyomorukat!“

Majd előre elkészíti nővéreit a sok nehézségre, mellyel éppen a szegények és szerencsétlenek részéről találkoznak.

„Ne várjunk részükről mást, mint kellemetlen és bántó viselkedést. Viseljük el mégis zúgolódás és panasz nélkül; még hangunkban se legyen szemrehányás, hogy a legcsekélyebb fájdalmat se okozzuk nekik. Szenveldjünk velük és érettük. Úgy tekintsük igazságtalan, sértő és meg nem érdemlett szemrehányásaikat, mint végső nyomoruk kitöréseit.“

Ez évben nem állították össze az elhunyt nővérekről szóló jegyzeteket. Dubois anya megírja ennek okát is.

„Nővéreim, ez évben nem kapják meg kedves el-

húnytjaink rövid életrajzát. Nagy sajnálatomra szolgál, de július 13.-a óta napjaink állandó aggodalomban és nyugtalanságban folytak le, s ez megviselte egészségünket. Így szükségképen szünetelt a munka; ez volt oka annak is, hogy leveleikre válasz nem érkezett. Ha látták volna, amit átéltünk, és érezték volna rettegésünket és izgalmainkat, akkor mindent megértenének, kedves nővéreim. Áldjuk Istent minden időben s kérjük őt állhatatosan, hogy jobb időket adjon nekünk, ha szent akaratának úgy tetszik. Imádkozunk szünet nélkül az Egyház és haza szükségeiért!“

(Folytatjuk.)

Hittani tanfolyam.

Isten 2. parancsolatáról. III.

Az is megsérti Isten szent nevét, aki vélkesen esküszik. Nézzük csak először, mit is jelent azt esküdni.

169. Mit tesz esküdni? — Esküdni annyit tesz, mint Istent bizonyosságul hívni, hogy igazat mondunk.

Janesit bevádolták az iskolában, hogy tegnap hazamenet almát lopott Márton bácsiék kertjéből. Erre Janesi azt mondta: „Nem igaz. Nem is mentem arra a kertek alatt, hanem a rendes úton.“ A tanító úr azonban nem hisz neki. Hogyan bizonyíthatja most be Janesi, hogy igazat mond, hogy ártatlan? Szerencsére együtt ment vele két derék pajtása. Ezeket hívta most bizonyosságul. Felszólította őket, bizonyítsák, hogy igazat mond, hogy csakugyan velük ment a rendes úton és azután otthon maradtak mind a hárman. — Hátha senki sem ment volna Jancsival, ki látta őt mégis? Kit hívhatott volna akkor bizonyosságul? — A jó Istent, aki mindent lát, mindent tud. Azt mondhatta volna akkor: „A jó Isten tudja, hogy nem loptam; ő az én tanum. Esküdni is merek rá: Isten bizony, nem tettem.“ Lám, ez eskü. Janesi Istent hívta bizonyosságul, hogy igazat mond.

Ez egyszerű eskü, de van ünnepélyes, nyilvános eskü is, a bíróság előtt, amikor fontos perekben a hatóság föl-szólítja a tanukat, hogy esküdjenek meg arra, amit mondanak. Ilyen ünnepélyes eskü a katonák, tisztviselők esküje is, mellyel a zászlóhoz, a királyhoz való hűséget fogadják, vagy, hogy hivatalukat lelkiismeretesen betöltik. Az ünnepélyes eskünél rendszerint feszületet állítanak két égő gyertya közé s aki az esküt leteszi, feltartja három ujját, vagy pedig a szentírásra teszi kezét. Mit jelent mindez? A gyertyafény és a feszület azt mondja az esküt-letevőnek: „A jó Isten szívedbe lát, és ha nem mondasz igazat, nincs részed Krisztusban, hanem az örök tűz lesz osztályrészed. A három ujj fölmutatás azt jelenti: hogy az illető a háromszemélyű egy Istent hívja bizonyásgul. Ilyenkor ezen szavakkal esküsznek: „Isten engem úgy segítjen és az ő szent evangéliuma.“ Ez annyi, mintha mondaná: „Ha nem mondok igazat, akkor ne segítsen meg Isten és ne legyen részem az evangélium áldásában.“

Azt azonban jól kell megjegyeznünk, hogy ezek a különféle szokások (feszület, gyertyák stb.) nem tartoznak föltétlenül az eskühöz. Ezek csak arravalók, hogy figyelmeztessék azokat, akik esküt mondanak, hogy szent tisztelettel tegyék azt; mert rettenetes volna, ha hamisan esküdnének. Az is valóságos eskü, ha valaki ilyen külsőségek nélkül egyszerűen hívja tanubizonyásgul a jó Istent. — Ellenben nem eskü az, ha valaki azt mondja: „Becsületemre, — vagy: amely igaz, hogy élek.“ Az megerősített állítás, de nem eskü. Ha valaki beszélgetés közben így szól: „Istenre mondom,“ s mellette nem gondol arra, hogy Istent hívja bizonyásgul, ez sem eskü, hanem Isten nevének tiszteletlen kimondása.

Már most bűn-e az, ha valaki esküszik? — Nem, mert az esküvel vallja, hogy hiszi Isten tökéletességeit: mindentudását, szentségét, igazságosságát. Ez tehát való-ságos istentisztelet. — Krisztus Urunk ugyan azt mon-dotta: „Telje sséggel ne esküdjete; a ti beszédek legyen igen, igen, nem, nem; ami ezen felül van, a gonosztól ered.“ (Máté 5, 37.) Ezt azonban úgy gondolja, hogy az embereknek oly igazságszeretőknek kellene lenniök, hogy soha elő ne forduljon hazugság, hogy mindenki bátran hihessen a

másik szavának. Akkor szükségtelen is volna, hogy Istent hívjuk bizonyásgul. Hogy — sajnos! — gyakran szükséges, az a gonosztól van. Így tehát az emberi romlottság az oka, hogy nem mindig igaz az igen és nem, hanem Istent kell tanubizonyásgul hívunk. Az is a gonosztól van, hogy a felsőbbségnek büntetnie kell és mégis megengedett a büntetés, sőt kötelesség. Az eskü tehát megengedett, sőt szent dolog, mindazonáltal résen legyünk, nehogy valami-
kor vétkeesen esküdjünk.

170. Ki esküszik vétkeesen? — Vétkeesen az eskü-szik, 1. aki szükségtelenül esküszik; 2. aki hamisan, vagy kétséges dologban esküszik; 3. aki megesküszik, hogy rosszat tesz vagy hogy a jót elhagyja.

1. Mikor szükséges az eskü? — Hogyha a hatóság pa-rancsolja; a bíróság előtt, különösen, ha azzal felebarátun-
kat vagy önmagunkat jelentékeny kártól óvhatjuk meg. Hát például itt szükséges-e ez eskü: Ilonka meghívja ba-rátnőjét Annát vasárnapra, hogy majd együtt játszanak. Anna megígéri, és mert Ilonka nem igen akarja elhinni, Anna megesküszik, hogy eljön. — Vagy: Pali nem találja meg tolldobozát és labdáját s azt hiszi, Feri dugta el. Feri tagadja, de Pali nem hiszi s azt mondja: „Esküdj meg, ha igazán nem te voltál.“ Szabad-e Ferinek megesküdnie? — Nem. Ez szükségtelen eskü. Ilyen ostobaságok és apró-ságok miatt nem szabad esküdnünk. A gyermekeknek egyáltalán soha sem szükséges esküdniök. A bíróság elé nem hívják, egyébkor meg nem szabad. Az ilyen szükségtelen esküvéssel megsértjük Isten szent nevét. Aki minden csekélységért megesküszik, csak azt mutatja, hogy fogalma sincs róla, micsoda komoly, szent dolog az eskü. S nagyon könnyen megtörténhetik, hogy az ilyen megfontolás nél-kül esküszik, amikor nem is biztos a dologban, sőt, hogy hamisan esküszik. Pedig ez rettenetes volna.

2. Hamis eskü. — Pál gazda pénzt kölcsönzött szomszédjának minden írás nélkül. Később, mikor szük-sége van pénzére s azt visszakéri, a szomszéd nem akar fizetni. Pál bepanaszolja, de a szomszéd azt mondja, hogy Pál gazda sohasem kölcsönzött neki pénzt, és erre meg is esküszik a bíróság előtt. Ez hamis eskü volt, mert a szomszéd nagyon jól tudta, hogy nem igaz az, amire es-

küszik. — Egy asszony látta, hogy holdvilágos éjjel a szomszéd kertjéből egy ember lopódzott ki zsákkal a hátán. Nem ismerte fel, hogy ki az, de mindjárt az a gondolata támadt, hogy alighanem az öreg favágó lesz, aki megint gyümölcsöt lopott. A bíróság előtt aztán megesküdött arra, hogy látta a favágót, amint gyümölcsöt lopott a szomszéd kertjéből. Hogyan esküdött ez az asszony? Kétséges dologban. Nem tudta biztosan, hogy ki volt az; azt sem látta, hogy a zsákban gyümölcs volt, csak úgy gondolta, és maga is kételkedett rajta, vajjon igaz-e vagy sem. Később ki is tudódott, hogy akit ő látott, az a szomszéd fia volt, aki akkor indult a közeli városba vásárra. Ebből is látjuk, hogy aki kétséges dologban esküszik, könnyen abba a veszedelembé jut, hogy hamisan esküszik. Pedig a hamis eskü a legnagyobb bűnök egyike, mert az ilyen csúfot űz Isten mindentudásából és szentségéből, magára hívja az ő átkát és felebarátját többször súlyosan megkárosítja. Azért Isten rettenetesen bünteti is a hamis esküt, sokszor már ezen a világon is.

3. Még másképp is lehet vétkesen esküdni. Mondok egy példát. Pál rosszat beszélt Imréről. Mikor Imre ezt meghallotta, megesküdött, hogy, — ha kezéigébe kerül Pál, — alaposan eldöngeti. Tehát arra esküdött, hogy valami rosszat tesz. Szabad-e Imrének ezt az esküt megtartania? Bizony nem. Már az is bűn volt, hogy ilyen esküt mondott; ha megtartaná, újabb bünt követne el. — Mászor Imre megharagudott a plebános úrra és akkor megesküdött, hogy soha többé nem megy a templomba, sem szentmisére, sem szentgyónáshoz. Itt tehát megesküdött, hogy elhagyja a jót, amire pedig köteles. Az ilyen eskü mintegy felszólítja Istent, hogy segítse őt a vétkezésben, vagy büntesse meg, ha jót tesz. Milyen durván sérti Isten szent felségét! Hát még, ha valaki meg is tartaná az ilyen esküt! — De ha valaki igazságos ügyben esküvéssel ígér vagy fogad valamit, köteles azt megtartani, különben esküszegést követ el, ami szintén nagy bűn.

171. Kiről mondjuk, hogy fogadalmat tesz? — Arról mondjuk, hogy fogadalmat tesz, aki Istennek valami jócselekedetet ígér bűn terhe alatt.

Fogadalom ebből a szóból ered: megfogadni. Aki

fogadalmat tesz, az tehát kötelezi magát valamire, még pedig Istennel szemben. Ha tehát a boldogságos Szűzzel, szentekkel, édes anyáddal vagy lelkiatyáddal szemben kötelezed magad valamire, (Pl.) — fogadalom az? Miért nem? Csak az fogadalom, ha Istennel szemben kötelezzük magunkat valamire. Annak, amit Istennek fogadunk, valami jó dolognak kell lennie, amiben Isten örömet leli. Fogadalom-e az, ha valaki azt fogadná, hogy sohasem lépi át ellensége házáat, és sohasem szól hozzá, nem is köszönti? Miért nem fogadalom ez? A fogadalmában csak jó cselekedetet ígérhetünk. Például, valaki megfogadhatja, hogy vasárnap mindig elvégzi a rózsafüzért, vagy hogy hétköznap is elmegy szentmisére stb. Bűnös dolog nem lehet a fogadalom tárgya, de még közömbös dolog sem. Például, valaki azt akarná fogadni, hogy ezentúl mindig jobb lábbal lép ki az ágyból. Az esetleg babona lehet, de egyébként sem jó, sem rossz. — Ámde az olyan ígéret is, melyben valaki jócselekedetre kötelezi magát Isten előtt, csak akkor fogadalom, ha bűn terhe alatt kötelezi magát, vagyis azt mondja, vagy gondolja hozzá: „Ha nem tartanám meg ígéretemet, bűnnek számítom.“ Ha azt nem gondolja hozzá, akkor nem fogadalom az az ígéret, hanem csak egyszerű jóföltétel, jó elhatározás. — Még egy kellék szükséges hozzá, hogy valamely ígéret fogadalom legyen. Az tudniillik, hogy teljesen szabadon, szabadakaratból ígérjük Istennek a jócselekedetet és hogy tisztán tudjuk, miről van szó, mit fogadunk. Ha valakit kényszerítenek fogadalomra, vagy nagyfokú félelem zavarja meg s így fogad valamit, az nem tesz fogadalmat. — Vagy pl. egy asszony azt fogadta, hogy elzarándokol Jeruzsálembe, mert azt hitte, hogy Jeruzsálem két napi járásnyira van. — Érvényes volt ez a fogadalom? Nem. Ha tudta volna, hogy ilyen messzi van, nem fogadta volna. Mindenesetre okosabb lett volna, ha előbb kérdezősködött volna. Fogadalmat csak komoly megfontolás után szabad tenni.

Ha azonban valaki fogadalmat tett, meg is kell azt tartania, különben bünt követ el. Már az is nagy becstelenség, ha valaki embertársának ígért valamit és nem tartja meg, s jogosan kényszeríthetik rá, hogy szavát megtartsa. Mennyivel inkább kell Istennek tett fogadalmunkat meg-

tartanunk. Mikor azonban lehetetlen ígéretünket megtartanunk, jól tesszük, ha a lelkiatyától tanácsot kérünk.

Az érvényes fogadalomról tehát tudnunk kell, hogy az tetszik a jó Istennek, minékünk pedig hasznos és üdvös, mert támogatja gyöngye akaratunkat és sok érdemszerzésre ad alkalmat. Mindazonáltal soha ne tegyünk fogadalmat, mielőtt lelkiatyánk meg nem engedte. Így sok tévedéstől és nyugtalanságtól óvjuk meg magunkat és Isten áldása kíséri törekvésünket.

Földrajzi tanfolyam.

A vágvölgyi lovagvárak.

A legendás régi lovagkornak sehol sincs annyi becsédes maradványa, mint a Vág folyó vadregényes völgyében. Csodás regéket mesél ez a makrancos, szilaj folyó a régi idők sírásáról, kacagásáról, a rablólovagok irtóztatós kegyetlenkedéseiről, kik az égbe nyúló ormokra hozzáférhetetlen sásfészkeket építettek s azokból fittyet hánytak királynak, törvénynek egyaránt. Regél az oligarchák hadi tetteiről, fejedelmi vadászatokról, hetedhét országra szóló nászünnepelekről, törökről, tatárról, stb. Ennek a pazar szépségű vidéknek régi köemlékeit, híres-neves családok visszamaradt névjegyeit: a várakat, helyesebben várromokat akarjuk most közelebbről megismerni s azoknak történetét meghallgatni.

Hallgassuk meg elsőbb, mit suttognak a borzalmas históriájú Csejte várának kövei. A várnak elég hosszú és viszontagságos története van; de azt mind feledékenységbe temette ez az egy eset. Gróf Nádasdy Ferenc felesége Báthory Erzsébet iszonyú vérengzéseivel tette hírhedté Csejtét. A szépséges úrnő, kinek tetszetős külseje alatt sátánlélek lakozott, fiatal leányok vérében fűrésztötte hervadásnak induló ábrázatát. A dolog úgy kezdődött, hogy egyszer arculütötte szolgálóját, oly erősen, hogy vére kiserkedt és az ő arcára freccsent. Mikor letörülte s a tükörbe nézett, úgy tűnt föl neki, mintha az idegen vércsepp alatt az ő archőre virulóbbá, üdébbé vált volna egy lehellel. Ekkor támadt benne az a szörnyeszme, hogy

leányok vérében fog mosdani, fürdeni. Összefogdosztatta tehát a környékről a 10-16 éves leányokat s ezeket áldozta fel irtóztatós szenvedélyének. Rendszerint szöges korbáccsal verték mezítelen testüket, tűkkel szurkálták őket, kezüket ollóval metélték, lábujjaik közé égő olajos kanócot tettek, hátukat fodorsütő vassal égették.

Vagy 10 évig úzte már ezeket a hajmeresztő kegyetlenkedéseket, míg végre a nádor füléhez is eljutott a híre. Meglátogatta tehát a csejte szép asszonyt.

„Hogy tetszik a vár kegyelmednek? — kérdé a hiú asszony vendégétől.

„Bizony, elég szép, szinte sajnálom, hogy ki kell költöznie kegyelmes asszonyomnak.“ —

„Nekem? Hová? Talán a kegyelmed kedvéért?“ —

„Igenis, az én kedvemért.“ —

„Úgy? — Szép dolog, hogy a saját várában rendelkeznek gróf Nádasdy Ferencével! És vajjon hová szállásol kegyelmed, talán a földszintre, a cselédnek közé?“ —

„Nem, még lejjebb valamivel.“ —

Erre azonban elsápadt a szép asszony; tudta, hogy lejjebb már csak a börtön van. Nem is került föl többé onnan, hanem rövid idő múlva még lejjebb jutott: a kriptába.

Csejte borzalmas históriája nem tartozik a mondák világába; iratok tanuskodnak Báthory Erzsébet kegyetlenkedéseiről, s igazolják körülbelül 600 viruló leány meggyilkolását.

Alig hagyjuk el Csejte várát, egy magányosan álló sziklabérc hajlik ki a Vág fölé. Ennek a hátára, azaz hogy a feje tetejére építettett a legbolondabb okos ember: Stibor vajda, a legokosabb bolond: Beckó vagy bolondóc szavára egy várát.

A monda szerint egy vadászat alkalmával éppen ezen szikla alatt települt meg Stibor vajda, a Vág melletti kis király, vendégeivel. Derült hangulatba hozta a vajdát ebéd alatt udvari bolondja, a virgonc eszű Beckó. Úgy szórta a szikrákat, mint a legnemesebb drágakő a színeket. Mindenki bámulta: „No Beckó — mondá a vajda — ma nagy-szerű voltál, kívánj valamit.“

„Jól van, uram. Azt kívánom: építs nekem erre a sziklára egy nagyon szép várát; egy év múlva ebben a várban szeretnék mulatni.“

Stibor vajda meg akarván mutatni, hogy neki semmi sem lehetetlen, teljesítette a kívánságot. Néhány nap mulva elkezdődött az építkezés. Persze a vajda alatt ment el, építkezés legokosabb módját. Aki a hegy alatt ment el, legyen az bárki, annak tíz napig dolgoznia kellett. Még az előkelő urak és úrnők sem képeztek kivételt. Ha már bolondnak épül a vár — úgymond — hadd legyen egészen bolond az építkezés módja is.

Föl is épült a vár olyan fényesre, hogy a legszebbnek tartották az országban.

A Vág mentén fölfelé haladva, közeledik felénk egy hatalmas romvár: Trencsén. Itt székelt valamikor a leghatalmasabb magyar főúr: Csák Máté. Olyan hatalmas volt, hogy egyszerre két király: a magyar és cseh király ellen is tudott hadat viselni. A vár udvarán van egy 76 ölnyi mély kút, melyet Szapolyai István török rabokkal készíttetett. Óriási fáradsággal vájták a kősziklát három hosszú évig mindig mélyebbre, míg végre az emberi akarat alatt meglágyult a kő és víz buggyant fel a mélyből.

Trencséntől északra hol jobb, hol bal felől tekintenek a Vág zúgó ölébe Oroszlánkő, Lednic, Vágodrágy, beljebb Szulyó híres és félelmetes várainak romjai.

Nagybiccse vára régebben a magyar főúri családok találkozó helye volt. Az átrenovált és átépített várkastély most hivatalos lakóhelyiségekül szolgál. A Thurzók idejében országos hírré vergődött; alattuk sok vég napot láttak a vár komor falai. Egy-egy családi ünnepen az ország legelső emberei jelentek meg Biccse várában. Volt is miből vendégeskedni, mert Biccsen kívül még 3 vár s mintegy 120 falu adózott a többszörös várúrnak. Fiát és leányait kimondhatatlan fényvel és gazdagsággal házassította ki. Régi írásokban maradt fenn, hogy amikor legidősebb leányát Oroszlánkő urához adta, hónapig folytak az előkészületek a nagy napra. A lakodalom teljes esztendeig tartott. Hogy mennyi vendég járt-kelt a biccsei vár kertjében, el lehet képzelni abból is, hogy 2621 kísérő szolgál. 4224 ló volt a falukban elszállásolva. A jobbágyok a lakodalomhoz 80 ökröt, 117 borjut, 350 bárányt, 2000 malacot és disznót, 37 őzet, 514 kappant, 1000 tyúkot, 419 libát, 6000 tojást, 2500 pisztrángot s még sok mindent adtak össze.

Ilyen fényes mennyegzőhöz a mennyasszonyi hozományoknak is illőnek kellett lenni. Az is volt: gyémántos, aranyos övek, fülöngyök, karperecek, drágaköves gyűrűk; 25 szoknya, 7 téli suba, 7 nyári, 10 drágagyöngyös főkötő, 20 selyemlepedő arannyal varrva, több száz asztalkendő stb. stb. volt a hozománylevélben. — A lakodalmat egy évig tartó keresztelési lakoma követte.

Biccse átellenében a hricsói várrom kapuja előtt Barátkő áll. Felőle úgy szól a monda, hogy e sasfészek egykor Lahar lovagot uralta, ki gazdag özvegyet hagyott hátra. Thurzó Ferenc, a Lietava vár ura, feleségül kérte a hátramaradt özvegyet; de mivel nem volt már fiatal asszony, királyi engedéllyel fiává fogadta s örökösévé tette a kérőt. A fiatal Thurzó csak a szép asszony birtokára áhítozott; nem győzte bevárni fogadott anyja halálát, azért őt egy éjjel saját szolgálóival megkötöztette s egy félreeső tömlöcbe záratta. Ősz barát jelent meg ekkor s szemére lobbantotta Thurzónak a rút hálátlanságot, mire ez toronyba záratta a jóra intő szerzetest. Másnap reggelre kővé válva és óriási alakot öltve, a várkapu előtt foglalt helyet a barát. Hiába rombolták le a sziklát, az újból megjelent előbbi helyén, ami most annyira megijeszté a vár lakóit, hogy abból mind kiköltöztek s a várat elhagyták. Azóta üres, elhagyatott a vár, de a kőbarát most is ott áll, rémesen jelezve a kapzsi ember gaztettét.

A völgy ezután mindig szűkebbé válik, a tájék vadregényesebb lesz. A Vág délre tekereg, hatalmas gránitszikla-oszlopok közé szorul s bent vagyunk a 8 km hosszú, gyönyörű strecsényi (sztrechnói) szorosban. Két búsongó várrom tekint le a zúgó völgybe: egyik a sztrechnói, másik az óvári várrom. Vajjon mi indíthatta a várak első tulajdonosait, hogy ide, távol az emberektől, várat építsenek? Királyi vámhely volt mindkettő, a szoroson való átkelést őrizték. Nem volt ez épen oly nehéz feladat; fegyver nélkül is könnyen teljesítették azt. Elég volt egy-két mázsás követ lehengetíteni; tudom, jaj volt az átkelőeknek.

A sztrechnói várromladék északkeleti falán állva, a zsolnai lapály szélén, egy falucska tűnik szembe: Vágtapolca. Ennek templomában alussza örök álmát Sztrechnói vár hajdani úrnője, a vidék jötevő anyja: Bosnyák Zsófia. Első férje Serényi Mihály báró volt, ki-

vel házassága igen boldognak ígérkezett. A szerető férj azonban betegeskedni kezdett, s dacára Zsófia önfeláldozó ápolásának, még ugyanazon évben meghalt. Wesselényi Ferenc, a későbbi nádorispán vezette másodszer oltárhoz Zsófiát. A fiatal házaspár nászajándékkul a Bosnyák nemzetség örökségét: Sztrecsény várát kapta. Wesselényit hivatala és a török mozgalmak többször ragadták ki és pedig hosszabb időre a szelídlelkű Zsófia karjaiból. Még látható az örutorony, honnan férje jövetelét szokta várni. Ki a harc-ból mindig babérokkal s vidáman tért haza, örvendezve a viszontlátás boldog perceinek s szépen fejlődő két gyermeke mosolyának, gyűgyögésének.

A boldogság ez állapota azonban lassankint változni kezdett. Kigyónyelvek mérget loptak a férj szívébe s ez a hű feleséget megvetette és egyedül hagyta a sztrecsényi sziklák kőkarjai közt. Ki tudná leírni a hűséges hitves szenvedéseit! Mennyit sírt, imádkozott szeretett férjeért! A szent Szűzbe vetett bizalma végre meghozta jutalmát. Évek múltán egyszer csak felharsant a jelzőkürt szava, hosszan-hosszan, és felhangzott az örvendező szolgák kiáltása: Megjött a vár ura! Wesselényi karjaiba kapta az örömtől reszkető hitvesét s azt mondotta neki: Nagyot vétettem ellened, nagyasszony. Bocsáss meg! — Zsófia azonban nem sokáig élvezte férjének e késői szeretetét és tiszteletét. Gyenge testét megtámadta a betegség, és lelkét rövid de mindig főkéletesebb élet után visszaadta Teremtőjének.

Háromszáz éve már, hogy ráborult Bosnyák Zsófiára a sír éjszakája, holtteste azonban maiglan győzedelmeskedik az enyészeten és az időn: teste ép, mintha csak napok multak volna el halála óta. Halotti köntösét többször lemálasztotta róla a testéből szívárgó nedvesség: selyem, tafota porrá válik, de ő maga nem. Hajja már nincs meg, orrának hegye és felső ajka elporladt, úgy hogy fogai kilátszanak. Színe pirosbarna, míg a bőre sárgásbarna. Ahol kevesebb a hús, ott száraz, ahol azonban nagyobb tömegben van, kissé ruganyos. A község templomának északi feléhez Lorettó-ról nevezett kápolna épült, itt látható a szent életű nő teteme nyilvános tiszteletre kitéve.

Szünórák.

Félreértés.

Két betegünk volt: egy öreg néni, kit két nappal a párbeszéd előtt szállítottak haza a közeli kórházból, és egy szép nagy disznó, mely épen ebben az időben betegedett meg; innen a félreértés.

A város egyik utcáján haladtunk, midőn mögöttünk egyik házból az állatorvos lépett ki egy öreg nyugalmazott századossal. Lépésről-lépésre kísérték, hisz ők is a zárdába igyekeztek. A portához érve, az állatorvos megszólítja N. nővért: „Hogy van a beteg?” A nővér nem ismerte az orvost, azért rögtön a kis öreg asszonyra gondolva, így válaszolt: „A beteg már sokkal jobban van, bottal már kissé menni is tud.” — „Hála Istennek.” — volt az állatorvos válasza.

Nővér: Tegnap hozták haza Szekszárdról.

Orvos: Hát Szekszárdra vitték?

Nővér: Igen, mert elesett és kilörte a lábát.

Orvos: Hol van a beteg?

Nővér: Ennek a háznak a végében.

Orvos: Szeretném látni.

Nővér: Kérem, majd elvezetem az urakat.

Útközben ismét megszólal a nővér: „*Már totyogrog az ágya körül.*”

Az orvos szelíd mosollyal mondja: „Kérem, itt kis tévedés lehet a dologban; én egy disznó hogyléte felől kérdezősködöm.”

Hittan órán.

1. Mit mond Krisztus Urunk azokról, akik nem hiszik azt, amit Isten kinyilatkoztatott?

Németajkú gyermek így felel: Aki nem hiszi, amit Isten kinyilatkoztatott, arról Krisztus Urunk azt mondja: „*Aki nem hisz, elkórházodik.*”

2. A gyermek a fizparancsolatot mondja, a nyolcadikhoz érve: „... nyolcadik: felebarátodhoz *ne szólj.*“

3. Poncius Pilátus római hejytartóról volt szó. Kit mondunk helytartónak? — kérdi a hitoktató. Gondolkodás után végre jelentkezik egy kis lány: „*A szentelvtartót* mondjuk helytartónak.

4. Az égő csipkebokorban az Úr beszélt, — magyarázza a hitoktató. Közben egy gyermek fecseg, mire hirtelen felszólítja ezt. „Ki beszélt a csipkebokorban?“ „*Kérem, én nem!*“ — felelte zavarában.

5. Hitoktató: „Mi az Anyaszentegyház?“

Gyermek: „Az Anyaszentegyház *sok bány.*“

6. Hitoktató: „Miután az Úr Jézus a kánai menyegzőn a vizet borrá változtatta, mit mondott a szolgálónak?“

Gyermek: „Az Úr Jézus azt mondta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!“

Kedves Központi Lap!

Nagyon mulatságos, de kellemetlen is lehetett azon nővér helyzete, aki a póstán 9 kilogramm podgyász helyett nagy csomó gombostűt talált. De komoly és éppen nem nevetséges az a tanulság belőle, hogy a kórházakban sok ajándék ilyen gombostű csomaghoz hasonlít. Amikor a szeretet leánya engedély nélkül elfogadja, sikoltozzék csak, mert megbökte vele fogadalmas szívét és Istenért ingyen dolgozó lelkét.

1918. I. 25.

Soror Paupertas.

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek
számára.

V. évfolyam. 1918. április. 4. szám.

Budapest.

Az irgalmasnővérek kiadása. I., Ménesi-ut 27.